Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

Nr. 224/1519 | Łódź, Wtorek 25 września 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאָדז, דינסטאַג, יא תשרי תרפ״ט | Nr. 224 1519

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

פּרעמ. באַרטעל קאָנפערירט מיט מיניסטאָרן

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש). פּרעמיער באַר־טעל האָט היינט אויפגענומען דעם בילדונגס מי־ניסטער שוויטאַלסקי, וועלכער איז צוריקגעקומען פון אורלויב.

היינט האָט פּרעמיער־מיניסטער באַרטעל אָב־געהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט׳ן אינערן · מיניסטער סקלאַדקאָווסקי. ביי טאָג האָט דער פּרעמיער אויפ־גענומען דעם קאַבינעט · שעף פון קריגס מיניסטער פּוילק. בעק, וועלכער פאָהרט אַרויס אין 3 טעג אַרום קיין רומעניען, וואו ס׳געפינט זיך מאַרשאַ־לעק פּילסודסקי און וועט איהם בעגלייטען אויף זיין צוריקרייזע.

צוזאַמען מיט׳ן פּולקאָווניק בעק פאָהרט אויך אַרויס דער אָפיציר פון קאַבינעט פון קריגס־מיניס־טעריום קאַפּיטאַן סאָקאָלאָווסקי.

אַ פּאַניק אין שוהל צוליב אַ משוגעת־אָנפאַל.

בודאַפּעשט, 24 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). אין דער גרויסער טאַבאַק־סינאַגאָגע איז צו כל־נדרי ענטשטאַנען אַ גרויסער פּאַניק. אין מיטען דאַווענען האָט זיך דערהערט אַ געשריי: „ראַטע־וועט אייך, דאַ זענען פּוגראָם מערדער, איך שטאַרב". צווישען עולם איז ענטשטאַנען אַן׳אוּנ־בעשרייבליכער פּאַניק, דער חזן האָט איבערגעריסען די תפילות. אַלע האָבען זיך געלאָזט צו די טירען און ס׳איז ענטשטאַנען אַ געוואַלדיגער געדראַנג.

פיל פרויען האָבען געח׳לש׳ט. די מתפללים האָבען זיך ערשט בערוהיגט ווען די אַלאַרמירטע פּאָליציי האָט פעסטגעשטעלט, אַז דאָס האָט גע־שריגען דער שטייער־עקזעקוטאָר קלאַוזנער, וועל־כער האָט בעקומען פּלוצלינג אַ משוגעת־אָנפאַל, דעם משוגענעם האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אַרעסטירט 50 האַקענקרייצלער
פאַר כוליגאַנישע אָנפאַלען אין האַנאָווער.

בערלין, 24 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין האַנאָווער איז אַ גרופּע „האַקענקרייצלער" בעפאַ־לען אַלע דורכגעהער וואָס זענען געווען עהנליך צו יודען. די „האַקענקרייצלער" האָבען געאַרבייט מיט גומענע און אייזערנע שטעקענעס. די פּאָליציי האָט אַרעסטירט 50 יונגע כוליגאַנעס.

נאָכ׳ן קעלאָג־פּאַקט וועגען אייביגען שלום...
אַמעריקאַ געהט בויען נייע 25 קרייצער־שיפען.

פּאַריז, 24 (ספּ. טעל.) „טשיקאַגאָ טריבון" טיילט מיט פון וואַשינגטאָן, אַז צוליב׳ן אויסגאַנג פון די ענטוואָפענונגס־בעראַטונגען אין גענף, טראַגט זיך אום די רעגירונג פון די פעראייניגטע שטאַ־טען מיט אַ פּלאַן פון פערגרעסערען די בעוואָפ־נונגען. ס׳ווערען איצט בעטראַכט די פאָלגענדע פּראָיעקטען: פערגרעסערען דעם פלאָט מיט 15 און אפילו מיט 25 קרייצערס צו 10.000 טאָן און מיט 21 צענטימעטער־דיגע האַרמאַטען; בויען נייע טאָרפּעדאָ שיפען און אונטערוואַסער שיפלעך, די ווייטערדיגע מאָטאָריזאַציע פון דער אַרמעע און אַסיגנירען נייע 5 מיליאָן דאָלאַר יעהרליך אויפ׳ן פאָנד צו פערפולקומען די אַמוניציע־וואַפען.

לאָנדאָן, 24 (אַטע) „טיימס" טיילט מיט פון וואַשינגטאָן, אַז פּרעזידענט קולידזש וועט נישט פאָרשטעלען דעם סענאַט צו ראַטיפיצירען דעם קעלאָג אָפּמאַך ביז ס׳וועלען נישט בעשטע־טיגט ווערען די קרעדיטען אויף 15 נייע קריי־צער־שיפען.

דער אַנטיסעמיטיזם אין דער דייטשער לופט־פליהער־שולע.

בערלין, 24. (יט״א טעלעגראַפיש). די צייט־טונג „מאָנטאַג מאָרגען" גרייפט שטאַרק אָן די פערעפענטליכע ערקלערונג פון קאָמוניקאַציע־מיני־סטער וועגען דעם שרעקליכען אַנטיסעמיטיזם אין דער דייטשער לופט־פליהער־שולע. אין קאָמוניקאַט ווערט געזאָגט, אַז עס זענען געווען בלויז איינצעל־נע פאַלען פון אַנטיסעמיטיזם, און די שולדיגע זענען שוין בעשטראָפט געוואָרען: די צייטונג ווייזט אָן, אַז די פעלקישע שילער האָבען אַרויסגעשלעפּט די יודישע חברים אין מיטען נאַכט, זיי געבונדען די הענד און פיס, אָפּראַזירט די האָר פון פערשידענע טיילען קערפּער און נאָכהער געפּייניגט מיט שפּיצ־רוטען. בלויז עטליכע שולדיגע האָבען בעקומען נישטיגע שטראָפען. די צייטונג ווייזט אָן אַז די הויפּט שולדיגע זענען: דער לייטער פון דער שולע מאַיאָר קעלער און דער אויבער־לייטענאַנט צוויוג.

לאָדזער!!! שפּענדעט נדבות בעת דער פייערלעשער־וואך
אויף אויסצובויען אַנ׳אָפּטיילונג אין באַלוט און אַנ׳אַלאַרמירענדען סיגנאַל.

מייז רעקלאַמע
איז גוטע סחורה

דעריבער טרינקט נור דעם וויין
פון דער בעוואוסטער פירמע

מענדיל באַרנשטיין
„באָרווין"
לאָדז, נאַוואָמ׳עסקאַ 30
טעל. 30-58.

היט אייך פאַר פאַלסיפיקאַטען!!

אתרוגים מובחרים
לולבים והדסים

במקח השוה, הורט און ענצעל פון טריעסט אויס צו בעקומען — ביי — יעקב אהרן יאַנאָווסקי

ווסכאָדניאַ 6, אין שיך־געוועלב.

פיליע 1: נאַוואָמיעסקאַ 6, ביי בראַטשקאָווסקי, אין געוועלב; פיליע 2: נאַוואָמיעסקאַ 8, ביי צווילינג, אין געוועלב; פיליע 3: נאַוואָמיעסקאַ 10, ביי ווינער, אין געוועלב.

בעמערקונג: וונטאָג אַ גאַנצען טאָג און אַלע טאָג נאָך 7 אַ זייגער ווסכאָדניאַ 6, אין שיך־געוועלב, ביי יאַנאָווסקי.

סוכּות צו פערקויפען
— און —
אויף אַבנויץ
צו בעקומען אין דער קיסטען־פאַבריק
5 סטאַדאָלניאַנאַ 5.

1122

סוכּות פערטיגע אויף אַבנויץ און אויך צו פערקויפען צו ביליגע

פרייזען בעקומט איהר נור אין דעם איינציגען גרעסטען אויסוואַהל נישט פון קיין קיסטען־ברעטער, נור פון טישלער ברעטער פּולנאַצנאַ 17, אויפ׳ן פיש מאַרק, אין האָלץ־סקלאַד, ווי אויך ברעטער אויפ׳ן פוד, לייסטען און סכך־ברעטלעך.

1125

אתרוגים מובחרים
לולבים והדסים
במקח השוה אין הורט און ענצעל

שוין צו בעקומען ביי

עמנואל קאַפּעל׳ש
פּלאַץ וואָלנאָשטשי 10 (נייע שטאָדט).

סוכּות פערטיגע
אויף אָפּנויץ

און אויך צו פערקויפען צו זעהר ביליגע פרייזען אין דער קיסטען־פאַבריק ווסכאָדניאַ 12.

בעמערקונג: כ׳בעט די געעהרטע קונדשאַפט ווי אַמשנעלסטען צו בעשטעלען, כדי מען זאָל קענען יעדען צופרידענשטעלען.

1108

אתרוגים
מובחרים, לולבים והדסים

אויף הורט און ענצעל צו בעקומען ביי

שמואל הערש ליס, ווסכאָדניאַ 6 פראָנט 2 שט.

פיליע 1: נאַוואָמיעסקאַ 4, ביי טרויבע.
פיליע 2: פּולנאַצנאַ 16, ביי אייזיק לאַנדאַוויטש.

1119

DR. med. DONCHIN מאָניושקי 1 MONIUSZKI 1, טעלעפאָן 9-97.

ספּעציאַל־אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט קיין פּוילען.
נעמט אָן טעגליך פון 10-1 מיטאָג און פון 4–7 נ.מ.
זונטאָג פון 10 ביז 1 ביי טאָג.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אונזער ליבע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, אורגרויס־מוטער, טייערע שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע נ״ע

חי׳ טויבע אשת ר׳ משה שמואל הכהן ז״ל ציטרינאָווסקאַ

געב. מיטלער (שלענסקער) אין עלטער פון 80 יאָהר.

די לויה קומט פאָר היינט, דינסטאַג, דעם 25־טען סעפּט. ד. י. 1 אַ זייגער ביי טאָג פון טרויער־הויז, קאַמיענאַ 4, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

Dr. med.
BRAUN

וואוינט יעצט
6־טען שערפּיען 1
(בענעדיקטאַ) טעל. 26-40
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער · שוועכע
נעמט אָן פון 9–11 פריה און פון 5 ביז 8 אָווענד.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען, יום־כפּור, געשטאָרבען אין עלטער פון 65 יאָהר אונזער הייסגעליבטע מוטער, גרויסמוטער, שוויגערמוטער, שוועסטער און טאַנטע

1126

נ. ע. מרים וויגאַצקאַ

די לויה קומט פאָר היינט, דינסטאַג, דעם 25. סעפּט. ד. י. 12 אַ זייגער ביי טאָג פון טרויער־הויז, גלובנאַ 45, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

שטריקער־אַרבייטער

אַ רעפּעזירקע און אַ יונגעל באַלד געצאָהלט ווערען געבריכט ביי לענטשיצקי וואָלבאָרסקאַ 22.

1121

Dr. med.
E. Szereszewska

CEGIELNIANA 66, telefon 65-45.

קינדער־קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 12–1 און פון 4–6 נאָכמ.

888

700 פּערזאָן אומגעקומען בעת אַ שרפה.

שרעקליכע קאַטאַסטראָפע אין אַ מאַדרידער טעאַטער. — גאַנצע פאַמיליעס זענען אומגעקומען אין פייער.

מאַדריד, 24. (ספּ. טעל.) אינ'ם עלטסטען הינגען טעאַטער „טעאַטראָ נאָוועראַדעס" איז נעכטען אויסגעבראָכען אַ שרפה, וואָס האָט געקאָסט עטליכע הונדערט קרבנות אין מענשען. דער טעאַטער געפינט זיך אין דעם געדיכט בעפעלקערטען ראַיאָן פון שטאָדט אין אַ זעהר גרויסער הילצערנער געביידע. נעכטען ביי טאָג איז דאָרט פאָרגעקומען אַ קינדער-פאָרשטעלונג. צום סוף פון דער פאָרשטעלונג איז פון אַ קורץ-שלוס אויסגעבראָכען אַ פייער, וועלכער האָט מיטאַמאָל זיך בעוויזען אויף דער סצענע. אין פערלויף פון אַ פּאָר מינוט, האָט דאָס פייער ארומגעכאַפּט די גאַנצע הילצערנע געביידע. אין טעאַטער איז געווען אַנ'עולם פון דריי טויזענד פּערזאָן. ווען זיי האָבען דערזעהען דעם פייער און רויך האָבען זיך אַלע אַ וואָרף געטון צו די אויסגאַנגען. עס איז ענטשטאַנען אַ שרעקליכע פּאַניק. פרויען און קינדער האָבען פערוואַלגערט די דורכגענג און איבער זיי האָבען די צעווילדעטע מענשען געזוכט אַרויסכאַפּען זיך פון דער ברענענדער געביידע. צווישען דעם המון איז ענטשטאַנען אַ שלעגעריי. דער אָרקעסטער האָט זיך פערהאַלטען העלדיש: אין אָנהויב האָבען די מוזיקאַנטען געפּרובט ווייטער צו שפּילען, כדי צו בערוהיגען דעם עולם, אָבער ס'איז געווען אומזיסט.

די אָנגעקומענע פייערלעשער האָבען זיך מיט שוועריגקייטען דערשלאָגען צו דער געביידע פון דער שרפה, ווייל די גאַסען זענען געווען בעלאַגערט פון נייגעריגע. ערשט אָפּטיילונגען מיליטער האָבען פריי געמאַכט דעם צוטריט אַלע בעמיהונגען פון די פייער-לעשער זענען געווען אומזיסט. די טעאַטער-געביידע איז פערברענט געוואָרען אויף אַש און ס'האָבען זיך אָנגעצונדען די שכנה'שע הייזער. ביז איצט זענען פון אונטער די חורבות שוין אַרויסגענומען געוואָרען צוואַנציג פערברענטע קערפּערס, אין די שפּיטאַלען זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען צוויי הונדערט פערוואונדעטע, צווישען זיי — 60 שווער.

אַרום צוועלף אַ זייגער ביינאַכט זענען אויפ'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע געקומען פּרימאָ-דע ריוועראַ, דער בורמישטש און די מאַכט-פאָרשטעהער,

פּאַריז, 24 (ספּ. טעל.) לויט ידיעות וואָס זענען דאָ דערהאַלטען געוואָרען פון מאַדריד, ווערט ד יצאָהל קרבנות ביי דער קאַטאַסטראָפע אָפּגעשאַצט אויף פינף הונדערט. קיינעם פון די בעזוכער אויף די אויבערשטע שטאָקען איז נישט געלונגען זיך אַרויסצוראַטעווען.

מאַדריד, 24. (ספּ. טעל.) די גאַנצע שטאָט געפינט זיך אונטער'ן איינדרוק פון דער קאַטאַסטראָפע אין טעאַטער. דער טעאַטער-מאַשיניסט גיט איבער, אַז די שרפה איז אויסגעבראָכען בעת'ן לעצטען אַקט. דער באַלעט האָט געטאַנצט אויף דער פינסטערער ביהנע, מיט שטעקעלעך אין די הענד, אויפ'ן עק פון יעדען שטעקעלע האָט זיך געפינען אַ קאָלירט עלעקטריש לעמפּעל. מיט אַמאָל האָבען אַלע לעמפּעלעך געפּלאַצט און אין גאַנצען טעאַטער איז געוואָרען פינסטער.

די שרפה פונ'ם קורץ-שלוס האָט זיך אָנגעהויבען אין דער גאַרדעראָבע און זיך אַריבערגעוואָרפען אויף די דעקאָראַציעס. ווען אין פינסטערען זאַל האָבען זיך דערזעהען די ערשטע פייער-צונגען איז ענטשטאַנען אַ פּאַניק, אַלע האָבען זיך געלאָזט צו די טירען, צו דער פאָרשטעלונג, וועלכע איז פאָרגעקומען ביי טאָג, זענען געקומען גאַנצע פאַמיליעס מיט די קינדער. מענשען האָבען געשפּרינגען פון גאַלעריע אין פּאַרטער אויף די קעפּ פון די וואָס זענען געשטאַנען אונטען. מוטערס האָבען פון די אויבערשטע שטאָקען געוואָרפען זייערע קינדער, וועלכע זענען ממש צוטרעטען געוואָרען דורכ'ן צווילדעוועטען המון. איינער פון די בעזוכער, וואָס האָט גערופען אין דער פינסטער זיינע קינדער איז צוטרעטען געוואָרען. די טרעפּען האָבען נישט אויסגעהאַלטען און זיך איינגעבראָכען, צוריקענדיג עט-ליכע צענדליג פּערזאָן. איבער'ן דאַך פון דער 6-שטאָקיגער געביידע וואָס איז געשטאַנען אין פייער, זענען אַרומגעלאָפען דריי מענשליכע פיגורען צווישען זיי איינע מיט אַ קינד אויפ'ן האַנד און גערופען הילף. די פערזאַמעלטע און די פייערלעשער זענען געווען אומעכטיג פאַר דער סטיכיע און אומבעהאָלפען צוגעקוקט די שוידערליכע סצענעס אויפ'ן דאַך און אין די פענסטער. די אַלע אומגליקליכע זענען פערברענט געוואָרען לעבעדיגערהייט.

מאַדריד, 24. (א.ו.) ס'איז נאָך שווער זיך אָפּצוגעבען אַ דין וחשבון וועגען דער קאַטאַסטראָפע, די צאָהל קרבנות איז געוואַלדיג — זי איבערשטייגט 700 פּערזאָן פון זיי זענען 400—500 אומגעקומען. 200 ליגען אין די שפּיטאַלען, 80 פון זיי ראַנגלען זיך מיט'ן טויט. ביז איצט קען מען נאָך נישט צוטרעטען אַרויסצונעהמען די קערפּערס פון אונטער די חורבות. מעגליך, אַז די צאָהל אומגעקומענע איז נאָך גרעסער. ווי ס'ווערט אָנגעגעבען.

מאַדריד, 24 (א.ו.) אין פערלויף פון דער נאַכט זענען פון די 200 פערוואונדעטע געשטאָרבען 22 פּערזאָן. די פּרעסע ברענגט בעשרייבונגען פון די וועלכע זענען געזעסען אין די לעצטע רייהען און זיך בעוויזען צ וראַטעווען. בעת'ן אַנטלויפען פון טעאַטער זענען אין דער פּאַניק און אין דעם געדראַנג צוקוועטשט געוואָרען צעהנדליגע קינדער.

מאַדריד, 24. (ספּ. טעל.) די צאָהל פערוואונדעטע אין די שפּיטאַלען איז געשטיגען אויף דריי הונדערט. די שרפה פון די געביידעס אַרום דעם טעאַטער רויערט.

שפּאַלטונגס-געפאַהר אין דרום-אַפריקאַנישען יודענטום.

קאַפּשטאַדט. (יט"אַ). אויף דער יעהרליכער פערזאַמלונג פון דער יודישער קאָנגרעגאַציע אין קאַפּשטאַדט איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער עס ווערט פּראָטעסטירט געגען דעם, וואָס הרב לאַנדוי האָט איבערגענומען דעם טיטול פון רב הכולל.

צוליב דער דאָזיגער רעזאָלוציע האָבען זיך די בעציהונגען צווישען די פערשידענע גרופּען פון דרום אַפריקאַנישען יודענטום זעהר פערשאַרפט, און די יודישע קהלות אין דרום-אַפריקאַ ראָהט אַ שפּאַלטונג.

די באַהן-ליניע פון איראַק קיין ארץ-ישראל.

ירושלים. (יט"אַ). אין אַ געשפּרעך מיט פּרעסע-פאָרשטעהער האָט דער בילדונגס-מיניסטער פון איראַק טעוופיק-ביי-סאָוודי, ערקלערט, אַז איראַק איז שטאַרק פאַראינטערעסירט מיט'ן בויען די באַהן-ליניע איראַק-ארץ-ישראל, ווייל זי עפענט אַ וועג צום ים. גענויע פּלענער ווערען איצט אויסגעאַרבייט דורך דער ענגלישער רעגירונג און די גרופּען, וואָס פינאַנסירען די נייע אונטערנעהמונג. מען רעכענט, אַז די בוי-אַרבייטען ביי דער נייער באַהן-ליניע, וועלען זיך אָנהויבען אין אָנהויב פון יאָהר 1929.

ערשטע יודישע שול מיט סלאָוואַקישער אונטעריכטס-שפּראַך

בראָניסלאַוואַ. (י.א.ט.) דער „פערבאַנד פון סלאָוואַקאַ-יודען" האָט בדעה צו פייערן דעם 10-יעהריגען יובילעי פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער רעפּובליק דורך גרינדען אַ שול פאַר יודישע קינדער אין דער סלאָוואַקישער שפּראַך.

די פאָדערונגען פון דער תל-אביב'ער שטאָט-פערוואַלטונג.

ירושלים, (י.ט.אַ.) דער שטעלפאָרטרעטער פון נציב-העליון האָט בעזוכט תל אביב. ביי דער געלעגענהייט האָט איהם די שטאָט פערוואַלטונג איבערגעגעבען אַ מעמאָראַנדום מיט די פּאָסטולאַטען פון דער שטאָט.

אין מעמאָראַנדום ווערט געפאָדערט, אַז די באַהן-קניפּ-סטאַציע זאָל איבערגעטראָגען ווערען פון לוד קיין תל-אביב, עס זאָל געשאַפען ווערען אַ דירעקטע פערבינדונג צווישען תל-אביב און דעם יפו'ער פּאָרט. צום סוף ווערט אויך געפאָדערט, אַז די תל-אביב'ער שטאָט-פערוואַלטונג זאָל געשטיצט ווערען אויף די זעלבע יסודות ווי אַנדערע שטאָט-פערוואַלטונגען.

981 יודען זיך בעזעצט אין קאַנאַדע

אין משך פון די לעצטע 3 חדשים.

מאָנטרעאַל. (י.ט.אַ.) לויט'ן בעריכט פון דער יודישער אימיגראַנטען-שוץ-געזעלשאַפט זענען אין משך פון די חדשים מאַי, יוני און יולי אָנגעקומען קיין קאַנאַדע 981 יודען אימיגראַנטען. די יודען בילדען אַ גאַנץ קליינעם טייל פון דער אַלגעמיינער צאָהל אימיגראַנטען פאַר דעם פּעריאָד. וואָס בעטרעפט 57,115 פּערזאָן. 9 יודישע אימיגראַנטען זענען פערהאַלטען געוואָרען אין פּאָרט, אַ דאַנק אָבער דער אינטערווענץ פון דער אימיגראַנטען-שוץ געזעלשאַפט זענען זיי אַריינגעלאָזט געוואָרען אין לאַנד.

די יודישע אימיגראַנטען-שוץ-געזעלשאַפט האָט אין דער בעריכטס-צייט ערטיילט יורידישע און מאַטעריעלע הילף 4500 פּערזאָן.

דער זוהן פון דעפּ. סאַנדאָר בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

בודאַפּעשט. (י.ט.א.) דער זוהן פון בעקאַנטען יודישען כלל-טוער, דעפּ. פּאול סאַנדאָר, דער 25-יעהריגער יאָהאַן סאַנדאָר איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד-פערזוך דורך אויסשיסען אין ברוסט פון אַ רעוואָלווער. אין אַ געפעהרליכען צושטאַנד איז דער זעלבסטמערדער אָבגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. די סיבה פון זעלבסטמאָרד זאָל זיין אַ ליבע-טראַגעדיע.

נייע יודישע בוך-געמיינשאַפט אין אַרגענטינע.

בוענאָס-איירעס. (י.ט.אַ.) די לעצטע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער יודישער ראַציאָנאַליסטישער געזעלשאַפט האָט בעשלאָסען צו גרינדען אַ פערלאַג אונטער'ן נאָמען „בוך-געמיינשאַפט ביי דער יודישער ראַציאָנאַליסטישער געזעלשאַפט". דער פערלאַג וועט אַרויסגעבען אין יודיש ביכער וועגען מאָדערנער ערציהונג, סאָציאַל-וויסענשאַפטליכע ווערק און בעלעטריסטיק.

דער מאַריאַוויטען-פּראָצעס אין פּלאָצק.

פּלאָצק, 24. (טעלעפאָניש). נישט קוקענדיג אויף דער 2-טאָגיגער הפסקה. וועלכע איז געמאַכט געוואָרען אין פּראָצעס. איז דער אינטערעס צו איהם בכלל נישט אָפּגעשוואַכט געוואָרען.

דער זונטאָג'דיגער טאָג איז אין מאַריאַוויטישען קלויסטער אַדורך זעהר אומעטיג. די פערזאָרגטע גלחים און שוועסטערן האָבען נישט געקוקט אין די אויגען אַריין די, וועלכע זענען געקומען אין קלויסטער.

באַלד אין דער פריה האָט דער אַרציביסקופּ קאָוואַלסקי אָפּגעריכט אַ גאָטעסדינסט, וועלכע איז אויסגעהערט געוואָרען דורך די מאַריאַוויטישע ביסקופּען, גלחים שוועסטערען, קינדער פון אינטערנאַט און די שולעס.

באַלד נאָכדעם איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון די ביסקופּען וועגען פּראָצעס, דער גלח פּרוכניצוווסקי האָט דערנאָך געהאַלטען אַ רעדע אין קלויסטער וועגען איצטיגען פּראָצעס, ער האָט גערעדט וועגען די פערפאָלגונגען אויף די מאַריאַוויטען און פעסטגעשטעלט, אַז די גאַנצע בעשולדיגונג זענען קאָוואַלסקי'ן געמאַכט דורך אינטריגאַנטען.

היינט האָט אָנגעהויבען עדות זאָגען דער גלח פּאַנגאַוסקי, וועלכע איז אַרויסגעטרעטען פון די מאַריאַוויטען און ווערט בעטראַכט אַלס געפעהרליכער שונא פון אַרציביסקופּ קאָוואַלסקי. ביים אויספאָרשונגס ריכטער האָט דער דאָזיגער עדות ערקלערט, אַז די אַזוי-גערופענע „מיסטישע חתונות" האָבען צווישען די מאַריאַוויטען אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע פערביטערונג. דער עדות האָט געהערט פון אַנדערע מאַריאַוויטישע גלחים, אַז דער אַרציביסקופּ קאָוואַלסקי האָט געלערנט די גלחים ווי אַזוי זיי זאָלען פערהיטען זייערע פרויען פון שוואַנגערשאַפט. אַלע פריש חתונה-געהאַטע גלחים האָבען פערברענגט די חתונה-נאַכט אין צימער, וועלכעס געפינט זיך הינטער דעם אַלטאַר.

דער עדות שטעלט ווייטער פעסט, אַז קאָוואַלסקי האָט זיך נישט בעגנוגענט מיט איין פרוי און האָט חתונה-געהאַט מיט פיל „וואַקאַניצעס". קאָוואַלסקי האָט געזאָגט, אַז די קינדער וואָס ווערען געבוירען פון די מיסטישע חתונות זענען אָהן זינד.

ווי פ'געהען אַרום קלאַנגען וועט דאָס געריכט פעראָרדנען אַ וויזיע אין מאַריאַוויטישען קלויסטער און אין דער קאָלאָניע פּאָליציאַנאָוו, וואוהין עס זענען געוועהנליך געמאַכט געוואָרען אויספלוגען מיט די מיידלעך פון אינטערנאַט. פאַר'ן עדות-זאָגען פון גלח פּאַנגאַוסקי האָט מען געעפענט די טירען פון געריכט. דער זאַל איז גלייך איבערפולט געוואָרען מיט פּובליקום. די פערטיידיגער לעגען פאָר, אַז דאָס געריכט זאָל געבען אַ שבועה דעם גלח פּאַנגאַוסקי, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס ער רופט זיך אָן אַלס-גלח. געגען דעם האָט שטאַרק פּראָטעסטירט דער גלח פּאַנגאַוסקי. דאָס געריכט האָט דעם עדות בעפרייט פון דער שבועה.

די לאַגע אין בירא-בידזשאַן.

מאָסקווע, (י. ט. א.) די דעלעגאַציע פון צוויי סטודענטען און צוויי לעהרער, וועלכע דער זשיטאָמירער יודישער פּעדאַגאָגישער טעכניקום האָט געשיקט קיין בירא-בידזשאַן אויסצופאָרשען דאָרט די לאַגע, בעקלאָגט זיך אין איהר בעריכט, אַז דער אַדמיניסטראַטיווער אַפּאַראַט אין יעקאַטערינאָ-ניקאָלסק איז נישט צופרידענשטעלענד. אין בעריכט ווערען אויך געשילדערט די שוועריגקייטען, וואָס די איבערוואַנדערער אין בירא-בידזשאַן דאַרפען אויסשטעהען צוליב דעם, וואָס זיי מוזען וואוינען אין באַראַקעס.

מיט די קאָמאַרעס קעמפט מען דאָרט דורך צולעגען שייטערס, אויסרויכערען די באַראַקעס מיט נאַפט און טראָגען ספּעציעלע צוגעפּאַסטע מאַסקעס, וואָס יעדערער איבערוואַנדערער בעזיצט.

טראָץ אַלע שוועריגקייטען, איז דער בעריכט פונדעסטוועגען זעהר אַנ'אָפּטימיסטישער. די דעלעגאַציע איז פעסט איבערצייגט, אַז בירא-בידזשאַן שטעלט מיט זיך פאָר וואונדערבאַרע פּערספּעקטיווען פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאַווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. אז. וו.
אורין-אַנאַליז — 4 זל.

אַלע
האָבען זיך שוין איבערצייגט, אַז די
ביליגסטע און רעעלסטע
פּערפומעריע
— איז נאָר ביי —
י. דרוקער
11 זאַוואַדזקאַ 11
טעלעפאָן 92-75.
בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראַטיס אַ פלעשעל פּערפום
פון דער וועלט-בעריהמטער פירמע „Fascinatto" Berlin

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 25 סעפטעמבער 1928

די אַקציע פון סיים-מאַרשאַלעק.

דאָס פערלענגערען די אַנוועזענהייט פון מאַרשאַל פילסודסקי אין רומעניען האָט פערשלעפט דעם סעזאָן פון אונזער אינערליכער פאָליטיק.

יערענפאַלס בעווייזען זיך שוין איצט די ערשטע שוואַלבען, וועלכע זאָגען אָן די נייע פאָליטישע קאַמפּאַניע, וועלכע וועט זיך אָנהויבען מיט דער ערעפנונג פון סיים און סענאַט.

קודם־כל דאַרף מען אויפמערקזאַם זיין אויף די פּליאָטקעס, און קלאַנגען, וועלכע האָבען זיך בעוויזען וועגען ענדערונגען אין דער רעגירונג, וועגען די נייע קאָנסטיטוציע־פּלענער, און — פון דער צווייטער זייט — די איניציאַטיוו פון מאַרשאַלעק דאַשינסקי: וועגען שאַפען אין סיים אַ שטענדיגע סיים־מעהרהייט, כדי אַזוי־אַרום מעגליך צו מאַכען די אַרבייט פון פּאַרלאַמענט.

די אויסלענדישע פּרעסע האָט די לעצטע צייט פערשפּרייט איבער דער וועלט פערשידענע פּליאָטקעס, דהיינו:

דער פּרעמיער באַרטעל, אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי און מיניסטער מיעדזשינסקי זאָלען רעזיגנירען און דר. שוויטאַלסקי אָדער סלאַוועק זאָלען שאַפען דעם נייעם קאַבינעט, אין וועלכען ס'וואָלטען אַריין פירשט ראַדזיוויל א. אַנד.

וואָס שייך די ענדערונגען אין דער קאָנסטיטוציע, גייען אַרום קלאַנגען, אַז פּאָרלויפיג וועט דער רעגירונגס־קלוב פּאָרלעגען: 1) פערשטאַרקען די מאַכט פון מלוכה־פּרעזידענט, 2) מאַכען אַ גרענעץ צווישען דער קאָמפּעטענץ פון דער רעגירונג און דער קאָמפּעטענץ פון פּאַרלאַמענט, ווייטער זאָל די רעגירונג פערלאַנגען פון סיים אָנצונעהמען אַ רעגולאַמין פון די סיים־בעראַטונגען.

אַ פיל ערנסטערע ענין איז די פראַגע פון דער איניציאַטיוו פון מאַרשאַלעק דאַשינסקי.

וועגען דער דאָזיגער איניציאַטיוו האָט נאָך קיינער קיין שטעלונג נישט אָנגענומען; אויך די צייטונגען שווייגען אינגאַנצען. דער „ראָבאָטניק" האָט אַפילו נישט אָפּגעדרוקט די נאָטיץ וועגען דער אַקציע פון דאַשינסקי.

דאָס שטילשווייגען איז, איבעריגענס זעהר פערשטענדליך.

לויט דער סיטואַציע, וואָס האָט זיך געשאַפען אויף דער פערגאַנגענער סיים־סעסיע, איז נישט פאָראויסצוזעהען אַז די אַקציע פון מאַרשאַלעק דאַשינסקי זאָל האָבען וועלכע ס'איז שאַנסען אויף ערפאָלג. די צוזאַמענאַרבייט פון סיים און דער רעגירונג, טראָץ דעם, וואָס דער ביורשעט איז אָנגענומען געוואָרען האָט שטאַרק אונטערגעהינקט. אַלס אילוסטראַציע, קען דינען דער פאַקט, וואָס דער סיים האָט אָהן שום דיסקוסיעס אָפּגעוואָרפען די נייע שטייער־פאָרשלאַגען פון דער רעגירונג.

די סיים־סעסיע איז אויך פערמאַכט געוואָרען אין נישט קיין גוטע שטימונג, און אַמייסטען כאַראַקטעריסטיש איז געווען דער בעריהמטער אינטערוויאו פון מאַרשאַל פילסודסקי.

פון יענער צייט אָן זענען קיין שום בעדייטענדע ענדערונגען נישט פאָרגעקומען.

ווי אַזוי קומט אַלזאָ דער סיים־מאַרשאַלעק אונטערצונעהמען אַנ'אַקציע, וועלכע האָט נישט קיין שום אויסזיכטען אויף ערפאָלג?

דאָס איז די סיבה פון שטילשווייגען. אַלעמענס אויגען זענען געווענדעט צו דער פּאַרטיי פון מאַרשאַלעק דאַשינסקי, צו דער פּ.פּ.ס. נאָכמעהר — אין צוזאַמענהאַנג מיט די קלאַנגען וועגען דער שפּאַלטונג אין דער פּוילישער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי.

מאַרשאַלעק דאַשינסקי האָט גלייך נאָכ'ן אינטערוויאו פון מאַרשאַל פילסודסקי ערקלערט, אַז ער זעהט דריי אויסוועגען פון דער לאַגע: 1) שאַפען אַ שטענדיגע מעהרהייט מיט דער פערשטענדיגונג פון רעגירונגס־בלאָק, 2) פונאַנדערלאָזען דעם סיים, און 3) אַ מלוכה־אַטענטאַט!

דער מאַרשאַלעק פּרובט אַלזאָ איצט צו רעאַליזירען די ערשטע מעגליכקייט.

אין בריף, וואָס דער סיים־מאַרשאַלעק האָט פונאַנדערגעשיקט די פּרעזעסען פון די סיים־קלובען, רעדט זיך טאַקע וועגען דעם.

נאָך עטליכע טעג אינגאַנצען טיילט אונז אָפּ פון דער צייט, ווען ס'וועלען זיך צונויפקומען די פּרעזעסען פון די סיים־קלובען, כדי זיך אַרורכצושמועסען, צי אין איצטיגען מאָמענט איז בכלל מעגליך צו רעדען וועגען אַ שטענדיגע אָדער נישט שטענדיגע סיים־מעהרהייט.

קודם־כל וועט זיין אינטערעסאַנט די שטעלונג פון די פּ.פּ.ס., פון וועלכער ס'וועט אַממייסטען אָפּהענגיג זיין דער אויסגאַנג פון דער בעראַטונג דעם ערשטען אָקטאָבער ביים סיים־מאַרשאַלעק.

יערענפאַלס, וועט דעם 1־טען אָקטאָבער די סיטואַציע אויפ'ן סיים־געביט אַ ביסעל קלאָהרער ווערען.

ד.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

[illegible] 12—2 און פון 5—7. [illegible]

עדואַרד בערנשטיין

וועגען יודישער אויפבוי־אַרבייט אין מזרח־אייראָפּאַ.

אין די לעצטע חדשים וועגען אין דער דייטשער אויסגאַבע פון די „אָרט־ידיעות" אין בערלין געדרוקט אַרטיקלען פון אָנגעזעהענסטע דייטש־יודישע כלל־טוער און שריפטשטעלער וועגען זייער בעציהונג צו „אָרט".

אין דעם לעצטען נומער איז צווישען אַנדערע פערעפענטליכט אַ גרויסער אַרטיקעל פון דעם בעקאַנטען געלערנטען און וועטעראַן פון אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליזם עדואַרד בערנשטיין וועגען „אָרט".

מיר ברענגען איינינע שטעלען פון אַרטיקעל.

„כ'בין צופרידען מיט דער מעגליכקייט אויסצודריקען עפענטליך מיין שטעלונג צו דער „אָרט"־בעוועגונג און נוץ גערן אויס די געלעגענהייט צו דערקלערען, דאָס איך האַלט, אַז די געזעלשאַפט פאַר מלאכה און לאַנדווירטשאַפט „אָרט" איז ביי די היינטיגע תּנאים אַ פאָדערונג פון דער צייט און אַז איהר ווירקען אין דייטשלאַנד און איהר אַרבייט פאַר די הונדערט־טויזענטער, אויב נישט מיליאָנען, מזרח־אייראָפּעאישע יודען, וואָס האָבען אַנ־אונטערפּראָלעטאַרישע עקזיסטענץ איז אַ סאָציאַלע טאַט, וועלכע פערדינט די גרעסטע אָנערקענונג.

אין אַ גרויסער מאָס רעדט פאַר דעם קיום און טעטיגקייט פון „אָרט" דער פאַקט פון דער געפעהרליכער גייסטיגער רעאַקציע, וואָס האָט אָנגענומען דעם געשטאַלט פון ענגען נאַציאָנאַליזם און בעהערשט זייט צעהנדליגער יאָהרען דעם גרעסטען טייל פון דער מענשהייט. אין פולער סתירה צו דער וואַקסענדער זעלבסטהערשונג פון די פעלקער, פערלאָזען אַלץ גרעסערע קרייזען דעם וועג פון די גרויסע מענשליכע אידעיען, וואָס דער אַכצענטער יאָהרהונדערט האָט איבערגעלאָזען, אַלס זיין שענסטע ירושה, פאַר די קומענדיגע דורות. אַנשטאָט אַ טיפען געפיהל פאַר די אידעיען פון גלייכהייט און מענשליכקייט, בעהערשט די געמיטער דער קאַלטהערציגער בייזער רוח פון ראַסען־פּרינציפּ. און מעהר פון אַלעמען האָבען צו ליידען דערפון די הונדערטער טויזענטער יודען פון מיטעל־ און מזרח־אייראָפּאַ. זיי צו העלפען — דאָס איז די אויפגאַבע פון היינטיגען טאָג, און דאָס קאָן גרינדליך געטון ווערען נאָר דאַן, ווען מיר וועלען פאַר זיי מעגליך מאַכען אַנטייל צו נעהמען אין פּראָדוקטיווען שאַפען צוגלייך מיט דער אַרומיגער פאָלקס־מעהרהייט.

דאָס, וואָס מ'רופט אָן יודען־פראַגע, בעקומט אין אונזער תקופה דורכאויס אַנ'אַנדער פּנים, ווי אין די פריהערדיגע צייטען. אין די פערציגער יאָהרען פון 19־טען יאָהרהונדערט האָט נאָך אין דייטשלאַנד אַ קאַרל מאַרקס געקאָנט זעהען דעם מקור פון דער יודען־פראַגע אין דער סאָציאַלער מאַכט פון געלד, פון די פּאָר הונדערט יודישע פינאַנסיסטען. איך האַלט, אַז עס איז שוין דעמאָלט געווען אַ טעות, אָבער בכל אופן איז עס צו יענער צייט געווען אַ מעגליכער טעות, אַצינד אָבער אין דער תקופה פון דער וועלט־הערשונג פון דער גרויס־אינדוסטריע איז אַזאַ שטאַנדפּונקט דוקא פאַר די אָנהענגער פון היסטאָרישען מאַטעריאַליזם פון מאַרק—ענגעלס לחלוטין אויסגעשלאָסען.

די יודען־פראַגע איז פאָרמעל־פּאָליטיש אַ פראַגע פון בירגערליכער גלייכבערעכטיגונג. דאָס קאָן אָבער פּאַקטיש פערווירקליכט ווערען און אַ קיום האָבען נאָר אין דער מאָס, אין וועלכער די יודען וועלען צוגלייך מיט אַנדערע זיך בעטייליגען אין דער פּראָדוקטיווער, מאַטעריעלער און גייסטיגער אַרבייט פון לאַנד. און אַזוי ווי „אָרט" וויכט צו פערשפּרייטען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג מלאכה און ערד־אַרבייט, געפינט ער זיך אויפ'ן ריכטיגען וועג, וואָס פיהרט צו שאַפען די וויכטיגסטע בעדינגונגען פאַר דער בירגערליכער גלייכבערעכטיגונג פון די יודען. איבערהויפּט נאָך, ווען פון זיין טעטיגקייטס־בעריכט איז צו זעהן, אַז די טוער פון „אָרט" לייגען אַריין אין וואָרט „האַנטווערק" נישט דעם ענגען צעכען־בעגריף, נאָר בענעהמען עס פיל ברייטער, אין זין פון יעדער אַרט פּראָדוצירענדער אַרבייט, במילא ווערט אַהער איינגעשלאָסען אויך די גרויס־אינדוסטריע, און די אויפגאַבע פון „אָרט" איז בכן, נישט נאָר צו פערשפּרייטען האַנדווערק, נאָר אויך מיטהעלפען דער אויסבילדונג פון אמת'ע אינדוסטריע־אַרבייטער צווישען יודען."

א בלוטיגער יוביליי.

פינף און צוואַנציג יאָהר פונ'ם האָמלער פּאָגראָם.

נאָכ'ן דורכפאַל פונ'ם „פּאָליציייאישען סאָציאַליזם", וועלכען דער שעף פון דער מאָסקווער „אָכראַנקע" זובאַטאָוו האָט אין משך פון צוויי יאָהר בעמיהט זיך איינצופלאַנצען אין דער אַרבייטער־סביבה, איז דער צאַרישער זעלבסטהערשונג געבליבען אויסצופּרובען אין די נייע בעדינגונגען דעם אַלטען קאַמפּס־מיטעל געגען דער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג—יודישע פּאָגראָמען.

דער דאַמאָלדיגער אינערן־מיניסטער און פּאַקטישער דיקטאַטאָר פון רוסלאַנד, פאָן פּלעווע, האָט שטאַרק געהאַלטען פונ'ם דאָזיגען קאַמפּס מיטעל און געלעגט אויף איהם גרויסע און פערשידענאַרטיגע האָפנונגען. ערשטענס, איז ער געווען איבערצייגט, אַז די פּאָגראָמען וועלען אָפּווענדען אויף די יודען דעם גאַנצען האַס און צאָרן פון די ברייטע רוסישע מאַסען געגען דער זעלבסטהערשונג, צווייטענס, וועלען די פּאָגראָמען זיכער אָפּשוואַכען דעם געפיהל פון אינטערנאַציאָנאַלער אחדות צווישען די יודישע און נישט־יודישע אַרבייטער. דריטענס, וועלען די פּאָגראָמען אָנשרעקען און דעזאָרגאַניזירען די יודישע מאַסען.

איבערצייגט און זיכער אין'ם ערפאָלג פונ'ם דאָזיגען קאַמפּס־מיטעל, האָט פאָן־פּלעווע איהם אָנגעהויבען אָנווענדען אין אַ גאַנץ ברייטען פאַר יענער צייט מאַסשטאַב. אין משך פון איין יאָהר — פון אויגוסט 1902 ביז סעפּטעמבער 1903 — זענען אין פערשידענע געגענטען פונ'ם געוועזענעם יודישען תחום פאָרגעקומען דריי יודישע פּאָגראָמען (טשענסטאָכאָוו, קעשעניעוו און האָמעל), וועלכע זענען געווען צוגעגרייט און אָנגעפיהרט דורך דער צאַרישער רעגירונג און איהרע אָרטיגע אַגענטען.

אפילו מיט דער ערשטער אָנווענדונג פונ'ם אַלט־נייעם קאַמפּס־מיטעל איז פּלעווע געבליבען נישט גאָר צופרידען. דעם טשענסטאָכאָווער פּאָגראָם האָט מען בכלל כמעט ווי נישט בעמערקט. ער איז אויפגענומען געוואָרען ווי אַ ריין אָרטיגער קאַמפּס עפּיזאָד, וועלכער האָט נישט געהאַט כמעט קיין שום ווירקונג אויפ'ן ווייטערדיגען גאַנג פון דער בעוועגונג.

דער קעשעניעווער פּאָגראָם האָט שוין, פּערקעהרט, געמאַכט אַ צו שטאַרקען רושם, אָבער אויך נישט אין דער ריכטונג, אין וועלכער ס'האָט זיך געוואָלט זיינע איניציאַטאָרען און אָנפיהרער. די בלוטיגע טעג אין קעשענעוו האָבען אויפגערודערט די געזעלשאַפטליכע מיינונג פון דער גאַנצער וועלט און געצוואונגען אָפּגרעניצען זיך פון דער צאַרישע זעלבסטהערשונג אַ סך מעסיגע נייטראַלע עלעמענטען.

נאָך מעהר האָט פּלעווע ענטוישט דער האָמלער פּאָגראָם, בעת וועלכען די אָרגאַניזירטע יודישע אַרבייטער האָבען צום ערשטען מאָל אַרויסגעוויזען אַנ'ענערגישען בעוואָפענטען ווידערשטאַנד נישט נאָר געגען די שוואַרצע באַנדעס, נאָר אויך געגען דער פּאָליציי און טיילווייז אפילו דעם מיליטער, וועלכע האָבען אָפען גענומען אונטער זייער שוץ די פּאָגראָמשטשיקעס.

נאָך מעהר, דער האָמלער פּאָגראָם האָט, אַ דאַנק דעם העלדישען ווידערשטאַנד, אויף אַ געוויסע צייט פּאַראַליזירט די בעדייטונג פון פּאָגראָמען, ווי אַ קאַמפּס־מיטעל געגען דער רעוואָלוציע.

בּאַוואָפענטע זעלבסט־שוץ — איז נאָכ'ן האָמלער פּאָגראָם געוואָרען דער שלאַג־לאָזונג פונ'ם טאָג.

דער האָמלער פּאָגראָם האָט די אָרטיגע פּאָליציי לאַנג און זאָרגזאַם צוגעגרייט. אין די פּאָרשטעט, וואו עס וואוינען די מעהר אָפּגעשטאַנענע רוסישע קליינבירגערליכע שיכטען, צווישען די רעאַקציאָנערע עלעמענטען פון די אייזענבאַהן־בעאַמטע און אַרבייטער, אויף די מאַרק און די טראַקטירען צווישען די אָנגעפאָהרענע פּויערים— אומעטום האָט זיך געפיהרט אַנ'אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע, וועלכע איז וואָס ווייטער געוואָרען אַלץ פרעכער און חוצפּה'דיגער.

שפּעטער האָבען זיך אין די פּאָרשטעט בעוויזען פערדעכטיגע אָנגעפאָהרענע פּערזאָנען, וועלכע האָבען ענערגיש פערשפּרייט פּאָגראָם־פּראָקלאַמאַציעס. דעם 29־טען אויגוסט האָט מען איינעם פון אָט די געקומענע אַגיטאַטאָרן פערהאַלטען און אין זיין האָטעל־נומער האָט מען געפונען ביז 2000 שוואַרצמאה'דיגע בלעטליך.

דער עיקר זענען די אַגיטאַטאָרן אַרויסגעפאָהרען אויף דער קעשענעווער בלוט־באָד. פון איין זייט, זאָלען די האָמלער יודען כלומרשט קלייבען זיך מאַכען אַ פּאָגראָם אויף דער רוסישער בעפעלקערונג אויס נקמה פאַר קעשעניעוו, פון דער צווייטער זייט, האָט דער ביישפּיל פון קעשעניעוו געדאַרפט איבערצייגען, אַז בעטייליגען זיך אין אַ יודישען פּאָגראָם שטעלט מיט זיך נישט פאָר קיין שום ריזיקע: די יודען אַליין ווייזען נישט אַרויס קיין שום ווידערשטאַנד די פּאָליציי און מיליטער איז נישט נאָר, וואָס זיי שטערען נישט, נאָר, פּערקעהרט, זיי העלפען די פּאָגראָמשטיקעס.

צוגעגרייט דעם באָדען און אָרגאַניזירט אַ געוויסען „אַקטיוו", האָט מען גענומען וואַרטען אויף אַ פּאַסיגער געלעגענהייט. אַזוי ווי אָבער אַזאַ געלעגענהייט האָט זיך אַזוי גיך נישט געמאַכט, האָבען די אָנפיהרער פונ'ם פּאָגראָם, צווישען וועלכע עס זענען אויך געווען נישט ווייניג אָרטיגע רוסישע אינטעליגענטען, ווי גימנאַזיע־לעהרער, סטודענטען, גימנאַזיסטען, בעשטימט פּראָוואָצירען אַ גינסטיגען מאָמענט.

דעם ערשטען פּרוב האָבען זיי געמאַכט פרייטאָג דעם 29 אויגוסט (לויט'ן אַלטען סטיל). צוליב עפּיס אַ יום־טוב זענען אין דעם טאָג אין שטאָט געווען אַ סך פּויערים פון די אַרומיגע דערפער. אַ זייגער 5 איז אין הערינג־קראָם פון איינעם מאַלעצקי אַריין דעם גראַף פּאַסקעוויטשעס וואַלד־שומר און אָנגעהויבען דינגען אַ פּעסעל הערינג, ס'איז גלייך געוואָרען קאָנטיג, אַז ער מיינט נישט צו קויפען, נאָר ער זוכט אַ געלעגענהייט צו פערפיהרען אַ קריגעריי. פאַר'ן פּעסעל הערינג, וואָס האָט געקאָסט 10 רובעל, האָט ער געבאָטען [illegible] אַ רובעל. אַז די קרעמערקע האָט זיך פון איהם אויסגעלאַכט, האָט ער זיך גלייך אָנגעהויבען זידלען און געוואָרפען זיך שלאָגען. דער סוף איז געווען אַז דער קרעמער האָט איהם אַרויסגעשליידערט אויף דער גאַס. און מעהר, ווי דאָס, האָט ער דאָך נישט געדאַרפט.

ער האָט גלייך אויפגעהויבען אַ געוואַלד אַז די „זשידעס" שלאָגען איהם און גערופען די ביי־געוועזענע פּויערים איינשטעלען זיך פאַר איהם. די פּויערים מיט די קולות „שלאָגט די זשידעס" האָבען זיך אַ לאָז געטון צו די יודישע קראָמען און אָנגעהויבען זיי ראַבירען.

די ידיעה, אַז אויפ'ן מאַרק האָט זיך אָנגעהויבען אַ פּאָגראָם, האָט זיך בליצשנעל צעשפּרייט איבער דער גאַנצער שטאָט און פון אַלע זייטען האָבען זיך אַהין געלאָזט לויפען יונגעלייט און אפילו עלטערע יודען, בעוואָפענטע מיט וואָס ס'האָט זיך געמאַכט אונטער דער האַנד. דער קאַמף האָט געדויערט איין האַלב שעה און די פּויערים זענען זיך צולאָפען. די הילף פון דער פּאָליציי און מיליטער האָט, ווייזט אויס, פערשפּעטיגט. זיי זענען געקומען נאָך אַלעמען און האָבען נאָר בעוויזען אַטאַקירען די זעלבסטשוץ, דערביי 8 פון איהרע מיטגלידער שווער פערוואונדעט.

מצד די פּאָגראָמשטשיקעס זענען אויך געווען עטליכע פערוואונדעטע און איין דערהרג'עטער.

דער ערשטער פּרוב צו פּראָוואָצירען אַ פּאָגראָם האָט זיך, אויף אַזאַ אופן, נישט איינגעגעבען.

די נאָהענטסטע 2 טעג איז אין שטאָט געווען אויסערליך כמעט אינגאַנצען שטיל און רוהיג. די דאָזיגע שטילקייט האָט אָבער קיינעם נישט פערפיהרט. ס'איז געווען קלאָר, אַז די אָרגאַניזאַטאָרען פונ'ם פּאָגראָם נוצען אויס די צייט אויף מאָבילי־זירען אַלע זייערע קרעפטען, און אַז אין די נאָהענטסטע טעג וועלען זיי דעם בלוטיגען פּרוב איבער'חזר'ן.

און ווירקליך, שבת און זונטאָג האָבען די פּאָגראָם־אָנפיהרער ענטוויקעלט אַ פיבערהאַפטע אַגיטאַציע. די פרייטאָג'דיגע געשלעגען האָט מען שרעקליך צושמירט. מען האָט עס פאָרגעשטעלט, ווי אַ פּאָגראָם אויף דער רוסישער בעפעלקערונג,

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

קאנפערענץ וועגען פלייש-בערזע אין לאדז.

(—) אין וועטערינאר-אמט ביים מאגיסטראט איז פארגעקומען א קאנפערענץ וועגן שאפען אין לאדז א פלייש-בערזע. אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט די יודישע הורט-פלייש-סוחרים, די קצבים, צעך פון די קריסטליכע שאכטער, און פראפ. פערטרעטער פון רערנעהרונגס-בראנזשע. מצד די יודישע ארבייטער זענען געווען פערטראטען די ה"ה: סטאלארסקי און משה קארפעל.

די ארגאניזאציע פון א פלייש-בערזע אין לאדז זאל מיטווירקען צום רעגולירען דאס שעכטען א. א. וו. איצט למשל, קומט פאר די ארבייטען אין די שעכט-הייזער אויסשליסליך נאכמיטאג און ביינאכט, צום שעכט-הויז האבען א צוטריט אויך נישט-פאך-לייט א.א.וו.

דער וועטערינאר-אינספעקטאר האט אויך אנגעוויזען, אז אין די שעכט-הייזער ווערט ווייניג אכט געלעגט אויף רעם, אז די פעלען זאלען ארויס ווייניג בעשעריגטע. דאס מאכט זיי ווייניגער ווערט ביים אויסארבייטען פון זיי לעדער. ער אפעלירט דעריבער צו די יודישע ארבייטער, אז זיי זאלען אין מלוכה-אינטערעס זיך בעמיהען, די פעלען וואס ווייניגער צו בעשעריגען. די פערטרעטער פון די יודישע ארבייטער, וועלכע פיהרען אויס די גרעסטע צאהל שחיטות האבען ערקלערט, אז זיי קענען איבערנעהמען די פעראנטווארטליכקייט פאר דער ארבייט, נאר דאן ווען די ארבייט וועט פארקומען ביי נארמאלע בעדינגונגען אין שחט-הויז.

ווייטער איז ארומגערערט געווארען די פראגע וועגען שאפען א שטענדיגע בערזע פאר לעבעדיגע בהמות און פאר פלייש. ביז אהער איז אזא ארט אין לאדז נישטא און לעבעדיגע פיה ווערט געקויפט צופעליג.

צום סוף פון דער קאנפערענץ איז בעשלאסען געווארען אז די פעראינטערעסירטע ארגאניזאציעס וועלען פארשטעלען דעם וועטערינאר-אמט זייערע פראיעקטען און אין צוזאמענהאנג מיט דעם וועט דער מאגיסטראט אויסארבייטען דעם פלאן פון דער פלייש-בערזע און וועט זי ארגאניזירען.

דער מאגיסטראט וועט אויך ארויסגעבען נייע פעראררנונגען וועגען צוטריט פאר פרעמדע אין די שעכט-הייזער.

שטרענגע קאנטראלעס אין די פריזיער-אנשטאלטען.

(—) די פארשטעהער פון פריזיער-ארבייטער פעראיין האבען אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן שטעטישען סטאראסטא וועגען דעם, וואס די פריזיער-מייסטער צווינגען זייערע ארבייטער און די יוגענטליכע לערן-יונגלעך צו ארבייטען נאך 7 אין אווענר און אין די זונטאג-טעג. דערביי האבען די ארבייטער-רעלעגאטען אנגעוויזען, אז אין די זונטאג-טעג זענען די ארבייטער געצוואונגען צו ארבייטען אין פריוואט-שטובען, אויף בווירעמער א.א.

דער סטאראסטא האט ערקלערט, אז ער גיט דאס רעכט דעם ארבייטער-פעראיין אליין צו קאנטראלירען, אין וועלכע פריזיער-אנשטאלטען ס'ווערט געארבייט נאך 7 אין אווענר, און אין די זונטאג-טעג, די נעמען פון די פריזיער-מייסטער דארפען צוגעשטעלט ווערען דעם סטאראסטא, וועלכער וועט זיי בעשטראפען מיט הארבע שטראפען. דער סטאראסטא האט אויך ערקלערט, אז ער וועט ארויסגעבען א פעראררנונג, די פאליציי-קאמיסאריאטען, וועלכע זאלען געבען הילף די ארבייטער ביים אדורכפיהרען די קאנטראלעס. בעזונדערס גרויסע שטראפען וועלען ארויפגעלעגט ווערען אויף די פריזיער-מייסטער, וועלכע בעשעפטיגען זונטאג יוגענטליכע

באלד דערויף האבען די דעלעגאטען פון פריזיער-ארבייטער-פעראיין וועגען דעם וועלבען ענין אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן ארבייטס-אינספעקטאר, וועלכער האט ערקלערט, אז איהם אליין איז אוממעגליך צו קאנטראלירען די פריזיער-געשעפטען און דעריבער בעט ער אז די ארבייטער זאלען איהם מיטטיילען וועגן יעדען פאל פון פערגוואלדיגען די 46-שעה'דיגע ארבייטס-וואך דורך די פריזיער-מייסטער.

3

—:0:—

באהן-קאטאסטראפעס.

עהערגעכטען איז אויף דער באהן-סטאציע אין קוטנא פארגעקומען א גאנץ ערנסטע קאטאסטראפע דער שנעל-צוג ווארשא—פויזען איז צוליב א שלעכט-אנגעשטעלטען וועקסעל אנגעלאפען אויף א גרופע פון משא-וואגאנעס. אלע משא-וואגאנעס זענען צושמעטערט געווארען און דער לאקאמאטיוו פון שנעל-צוג איז בערייטענר בעשעדיגט געווארען. דער מאשיניסט איז שווער פערוואונדעט געווארען. עס האבען גליטען אויך איינינע פאסאזשירען, וועלכע זענען לייכט פערוואונדעט געווארען. דאס אפרייניגען די ליניע פון די צושמעטערטע וואגאנעס און דאס טוישען דעם לאקאמאטיוו ביים שנעל-צוג האט געדויערט עטליכע שעה.

די באהן-מאכט פיהרט אן אויספארשונג, כדי פעסטצושטעלען די שולדיגע אין דער קאטאסטראפע.

(—) עהערגעכטען איז אויך אינגערפריהה אויף דער באהן-ליניע לאדז—פאבריטשנא פארגעקומען א פארפאל, וועלכער האט שיער נישט געקאסט א מענשליך לעבען:

אויף די שינעס זענען געשטאנען בעזונדער צוויי וואגאנעס, וועלכע מען האט אין א געוויסען מאמענט א שטויס געטון איינעם צום אנדערען, כדי זיי צוזאמען צוזאמענצושטעלען אויף אן אנדערער ליניע. אזוי ווי דער שליאבאן איז אין דער צייט נישט געווען אראפגעלאזט, איז פונקט אין דעם מאמענט דורך דער ליניע דורכגעפאהרען א פאסט-פוהר, וועלכען עס האט געפיהרט דער פוהרמאן יאן פאטארגאוויטש. אויף דער פוהר איז פון ביידע זייטען אנגעלאפען די צונעשטויסענע וואגאנעס און די פוהר איז אויף שטיקלעך צושמעטערט געווארען, דער פוהרמאן האט אין דער לעצטער רגע זיך אריענטירט און ארויסגעשפרונגען פון דער פוהר. דאס האט איהם געראטעוועט דאס לעבען.

יום-כפור אין לאדז.

(—) דער היינטיגער ערב יום-כפור האט זיך געלאזט פיהלען מעהר ווי אנ'אנדער יאהר. צוליב זונטאג זענען אלע געשעפטען געווען געשלאסען און די יודען האבען זיך פריהער מכין געווען. נישט קוקענדיג אויפ'ן שלעכטען וועטער, וואס איז געווען זונטאג זענען דאך די טראמוואיען, וואס פיהרען צום יודישען בית-עולם געווען איבערפול. א חוץ דעם זענען אהינגעפאהרען פיל אויטאס און דראזשקעס. אויפ'ן בית עולם האבען די פערזאמעלטע געשטעלט ליכט אויפ'ן אוהל פון לאדזער רב ז"ל און פון ראדאשיצער און קאנסקער רביים.

צו כל-נדרי זענען אלע שוהלען געווען פול, צוליב דעם קיהלען וועטער איז אפגעגאנגען אהן ערנסטע חלשות פאלען אדער אנדערע צופאלען.

אין דער נעץ פון פרויען-הענדלער.

(—) צו דער לאדזער אויספארשונגס-פאליציי האט זיך געווענדעט א געוויסע ראזאליא גייער פון שטעטעל קאראנאוו, און ערקלערט, אז מיט א קורצע צייט צוריק האבען זייער שטעטעל בעזוכט צוויי לאדזער סוחרים; איינער האט זיך אנגעגעבען פאר א געוויסען א. גרינבוים, פראנציסקאנער נאס 34, דער צווייטער — חיים ישראל פון וואָרנא 10, די צוויי סוחרים האבען זיך פעראינטערעסירט מיט דער גייער'ס טאכטער און איהר צוגעזאגט צו שאפען א פאסטען אין לאדז. דער גייער האט זיך אויסגעוויזען אז די מענשען קען מען אנטרויען די טאכטער און זי האט מיט זיי מיטגעגעבען דאס מערעל. דערוויל איז שוין אוועק עטליכע וואכען און די מוטער האט פון דער טאכטער קיין ידיעה נישט. די מוטער איז געקומען קיין לאדז אפזוכען איהר קינד. אויף די אנגעגעבענע אדרעסען האט זי די געזוכטע פערשוינען נישט געטראפען.

וועגען אן'ענהליכען פאל מיט א געוויסער וולאדיסלאווא קנוץ פון בירנאשטש, (ניקיעסקא 10) וועלכע איז אויך איינגעלאדען געווארען דורך א לאדזער „אינדוסטריעלער" אויף א פאסטען און איז אויך פערפאלען געווארען, האט מיטגעטיילט דער פאליציי די מוטער פון דער קנוץ.

מען רעכענט, אז מען האט דא צו טון מיט א גוט ארגאניזירטער באנדע, פון פרויען-הענדלער. די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

רויבער ערמארדען זייער אנפיהרער.

(—) מיט איניגע טעג צוריק האט מען אין פעלד ביים דארף אזשאריי, געפונען א טויטען קערפער פון א מאנספערשוין מיט אנ'אפגעשניטענעם קאפ.

די פאליצייאישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער דערמארדעטער איז איינער פון די אנגעזעהענסטע אמאליגע לאדזער באנדיטען — סטעפאן קאזא. די פאליציי האט מיט א פאר יאהר צוריק נאך א גאנצער רייהע אבלאוועס, פערהאלטען כמעט די גאנצע באנדע און נאר דעם אנפיהרער פון דער באנדע— סטעפאן קאזא — נישט געקענט כאפען. דער באנדיט איז דאמאלט אוועק קיין אויסלאנד. אבער לעצטענס איז ער צוריקגעקומען און ווידער צוזאמענגענומען ארום זיך א באנדע און געלאזט זיך אויפ'ן אלטען וועג פון רויבערייען. ער האט אבער מיט דער נייער באנדע נישט געקענט ארורכקומען; זיין געליבטע, וועלכע ער האט צייטווייליג געלאזט אין פאריז, האט געברויכט פיל געלד, ער האט דעריבער נישט ריכטיג זיך געטיילט מיט דעם אנגערויבטען מיט די איבריגע מיט-גלידער פון זיין באנדע. דאס האט איהם געקאסט דאס לעבען: זיינע חברים האבען איהם דער־הרגעט, אפגעשניטען דעם קאפ און אוועקגעווארפען אין פרייען פעלד.

היט אייערע קינדער!

(2) דער 11 יעהריגער יוזעף פאציארקאווסקי (מלינארסקא 67) איז אויף זשרודליאנא 19 ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער פון א שנעלדורכפאהרענדער פוהר און איז שווער פערוואונדעט געווארען. דאס קינד האט מען אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל אנגאמאריא.

דער פוהרמאן פאר שנעל פאהרען איז ארעסטירט געווארען. געגען די עלטערען פונ'ם יונגעל פאר נישט אכטונג געבען אויף זייער קינד, איז צוזאמענגעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

ליקווידירט א שטרייק.

(ב) דער שטרייק פון די ברונען-ארבייטער, וועלכע דויערט שוין עטליכע וואכען, איז נעכטען אויף א קאנפערענץ ביים ארבייטס אינספעקטאר ליקווידירט געווארען.

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

די פייערליכע ערעפנונג פון דער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז בעשטימט געווארען אויף דאנערשטאג דעם 4-טען טאג חול המועד סכות (4.10) אין זאל פון „הזמיר".

ווי מיר הערען וועט זיך אין דער פייערונג בעטייליגען דער בעקאנטער יודישער היסטאריקער פראפ. ד"ר מאיר באלאבאן פון ווארשא.

די פארלעזונגען פון דער פאלקס-אוניווערזיטעט וועלען זיך אנהויבען שבת, דעם 13-טען אקטאבער.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1910.

היינט, דעם 25-טען ה.ח. דארפען זיך מעלדען אין מיליטעריש-פאליצייאישען ביורא, פיעטריקאווער 212, אלע מאנספערשוינען, וועלכע זענען געבוירען אין יאהר 1910 און וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכעס פאמיליען-נעמען עס הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

I. J. K.

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13-טען פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכעס פאמיליען-נעמען עס הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

T. U. W. Z. Ż.

אונטערשטיצונגען.

היינט קומט פאר אין לאקאל פון דעם ארבייטסלאזען-פאנד (אל. קאשטשושקי 9) די אויסצאהלונג פון א נטערשטיצונג פאר אינטעלעקטועלע ארבייטסלאזע.

די ארבייטסלאזע, וועלכע ווען צוליב וועלכע עס איז סבות היינט נישט בעקומען קיין אונטערשטיצונג, וועלען קענען אנגעבען רעקלאמאציעס און זיי וועלען בעקומען אויסגעצאהלט דעם 28-טען ד. ח.

קאמף געגען שווינדזוכט.

(מ) זונטאג איז א ן לאגעווניק פארגעקומען די ערעפנונג פון ניי-אויפגעבויטען פאוויליאן פאר שווינדזיכטיגע קינדער.

אין דער פייערליכקייט האבען אנטיילגענומען פרעזידענט זשעמיענצקי, די לאווניקעס מארגאליס, איזדעבסקי און קוק, לייטער פון געזונדהייטס-דעפארטאמענט ביי דער וואיעוואודזטווא ד"ר סקאלסקי און פיל געסט. די פייערליכקייטען האט געעפענט פרעזידענט זשעמיענצקי מיט א לענגערער רעדע. נאך דער בעזיכטיגונג פון פאוויליאן האט מען די געסט מכבד געווען מיט א גלעזעל טיי. עס זענען געהאלטען געווארען עטליכע בעגריסונגס-רעדעס.

רעארגאניזאציע פון דער וועטערינאר-דינסט.

(מ) די געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט בעשלאסען צו רעארגאניזירען די שטאטישע סאניטאר-פאליצייאישע וועטערינאר-דינסט.

די שטאט וועט פערטיילט ווערען אויף 4 בעצירקען, וועלכע וועלען בעדינט ווערען דורך ענטשפרעכענדע וועטערינאר-דאקטוירים די אויפגאבע פון די וועטערינאר-דאקטוירים וועט זיין: 1) קעמפען מיט עפידעמישע קראנקהייטען ביי בהמות; 2) מאכען פערשידענע אימפונגען די בהמות; 3) אויפזיכט איבער'ן האנדעל מיט בהמות; 4) קאנטראלע איבער די שטאלען און דער מילך-פראדוקציע און 5) קאנטראלע איבער די מעלקערייען און שטאפערייען פון בהמות א. א. וו.

Inž.
Reicher & Co.
Łódź, Piotrkowska 142
tel, 15-57
עמפפעהלט
ראדיא = אפאראטען
דאס בעסטע פון בעסטען!

רעווי = און קאמעראל-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.
לעצטע 2 טעג
„ארטיסט"
זאכאדניא 43
פון ערפאלגרייכען פראגראם
האטעל טערקאליא
דאנערשטאג - פייערליכע פרעמיערע פון 2 טען (IX) פראגראם.
געגויערס אין די ווייטערדיגע אנאנסען.

בלאָק פֿון די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען צו די קראַנקען-קאַסע-וואַהלען

האָט אויסגעוועהלט אַ געמיינזאַמען קאָמיטעט.

שבת אָוונט, איז אין לאָקאַל פֿון דער קרייז-קאָמיסיע פֿון די פּראָפעסיאָנעלע קלאַסען-פֿעראייַנען, פֿאָרגעקומען אַ קאָנפֿערענץ פֿון די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען, וועלכע בעטייליגען זיך אין דעם בלאָק צו די קראַנקען-קאַסע-וואַהלען. עס האָבען זיך בעטייליגט פֿאַרשטעהער פֿון פּ.פּ.ס., דייטשע סאָציאַליסטען, „בונד" און רעכטע פּ. צ.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ געמיינזאַמער קאָמיטעט צו דריי פֿאַרשטעהער פֿון יעדער פּאַרטיי און אַ רעדאַקציע-קאָמיסיע מיט פֿערטרעטער פֿון אַלע ריכטונגען. נאָך דער בעראַטונג איז פֿאָרגעקומען אַ קאָנפֿערענץ פֿון פֿאַרשטעהער פֿון 18 פּראָפֿ. פֿאַראיינען. עס איז אָפּגענומען געוואָרען אַ בעריכט פֿון דער אָפּגעטרעטענער אַרבייט, וועלכער איז דורך די בעטייליגטע אַקצעפּטירט געוואָרען.

די אַפּערע מיט פֿאַלשע וויזעס.

ווי מיר האָבען שוין בשעתו מיטגעטיילט האָט די אויספֿאָרשונגס-פּאָליציי ענטדעקט אַ באַנדע פֿון פֿעלשער פֿון בעלגישע וויזעס, אַרעסטירט אייניגע שולדיגע אין דער אַפּערע און אַז דער הויפּט-שולדיגער יצחק נאָוואַשיעלסקי, פֿון ווארשע, האָט בעוויזען זיך צו בעהאַלטען.

עהערנעכטען האָט זיך נאָוואַשיעלסקי אַליין צוגעשטעלט צו דער אויספֿאָרשונגס-מאַכט און ערקלערט, אַז נישט ער איז דער „הויפּט מאַכער" אין דער אַפּערע, נאָר אַז אַנדערע. אַ געוויסער משה קוטשקאָווסקי פֿון לאָדז, וועלכער פֿלעגט פֿאַר די פֿאַלשע וויזעס בעקומען 24 דאָלאַר און פֿון דעם געלד פֿערהאַלטען פֿאַר זיך 20 און נאָר 4 געבען נאָוואַשיעלסקי'ן. דער דריטער מאַכער איז אַ געוויסער יהושע ראָזען אויך פֿון לאָדז פֿון לומאַמירסקאַ גאַס. קוטשקאָווסקי איז שוין פֿון לאַנג אַרעסטירט פֿאַר אַנדערע מעשים-טובים, ראָזען איז עהערנעכטען אַרעסטירט געוואָרען און אָפּגעשיקט געוואָרען קיין ווארשע.

אַפּטייקען.

(2) היינט בייַנאַכט דיזשורירען פֿאָלגענדע אַפּטייקען: ליפּיעץ, פּיעטריקאָווער 193; מילער, פּיעטריקאָווער 46; גראַשקאָווסקי, קאָנסטאַנטינער 15; פּערעלמאַן, ציגעל גאַס 64; ניעוויאַראָווסקי, אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37; יאַנקעלעוויטש, אַלטשטאָט 9.

אַ געהאַנגענער אין וואַלד.

(—) נעכטען אין דער פֿריה האָבען די פּויערטעס פֿון דאָרף גוזעוו, ביים קלייבען שוואָמען אין וואַלד דערזעהען אַ הענגענדען מאַנספּערשוין אויף אַ סאָסנע. מען האָט באַלד וועגען דעם מיטגעטיילט די פּאָליציי.

די אויספֿאָרשונג האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז דער געהאַנגענער איז דער לאָדזער איינוואוינער יאַן קוצינסקי פֿון סאָלנאַ 14 (אין כאָינע). דעם טויטען קערפּער האָט מען געלאָזט אויפ'ן אָרט ביז עס וועט קומען די געריכטליכע אויספֿאָרשונגס-קאָמיסיע.

אַ בלוטיגער אנפֿאַל אין גאַס.

(—) עהערנעכטען פֿאַרנאַכט האָט זיך אין צענטער פֿון שטאָרט אויף רוג מאַניושקי און פּיעטריקאָווער דערהערט עטליכע רעוואָלווער-שאָסען. די אַנגעלאָפֿענע פּאָליציאַנטען האָבען אויפ'ן אָרט פֿון פֿאַרפֿאַל געפֿונען אַ פֿערוואונדעטען דעם 25-יעהריגען סטעפֿאַן בראָמבאַראָוויטש (וויסאָקאַ 25) אין וועלכען עס האָט געשאָסען זיין שותף צו אַ „טאַקסובקאַ" — דער 19-יעהריגער וולאַדיסלאַוו פּאַטשעבאָווסקי. די שותפֿים האָבען זיך נישט געקענט צוטיילען מיט די רווחים פֿון דער געמיינזאַמער טאַקסובקאַ און דער יוגענטליכער פּאַטשעבאָווסקי האָט זיך אויף אַזאַ אופֿן אָפּגערעכענט מיט זיין שותף. דעם שווער-פֿערוואונדעטען בראָמבאַראָוויטש האָט די פּאַגאָטאָוויע אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאָל; פּאַטשעבאָווסקי האָט די פּאָליציי אַרעסטירט.

וו. י. ז. א.

דראַמאַטישע סטודיע.

די יודישע פּ-ויען-געזעלשאַפֿט וו. י. ז. א. האָט היי-יאָהר צו דער אַלגעמיין-קולטורעלער אַרבייט בעשלאָסען צוצוגעבען נאָך אַ צווייג: זי אָרגאַניזירט אַ העברעאישע דראַמאַטישע סטודיע, וועלכע האָט שוין אָנגעהויבען איהר אַרבייט.

מיט דער סטודיע וועט אָנפֿיהרען די בעוואוסטע אַרטיסטקע פֿון דעם תּל-אביב'ער טעאַטער ד"ר מרים בערנשטיין-כהן, וועלכע וועט צוזאַמען מיט די אַנדערע אַרטיסטען קרעפֿטען, ווי: פּר. אירענאַ פּרושיצקאַ (פּלאַסטיק), ה' פּיוווישיק (מוזיק), ה' ראָזענשטיין (העברעאישע ליטעראַטור) זיכער אויפֿשטעלען די סטודיע אויף דער געהעריגער הויך.

פֿון געריכט.

אַמטליכע מיסברויכען.

אין קרייז-געריכט איז נעכטען פֿאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דעם געוועזענעם סעקרעטאַר פֿון 5. פֿרידענס געריכט ה' פּאָדטשאַסקאַ, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין פֿערשווענדען 125 זל. פֿון די אַמטליכע געלדער און אין אַנדערע אַמטליכע מיסברויכען.

דאָס געריכט האָט דעם בעשולדיגטען פֿערמשפּט אויף אַ יאָהר טורמע.

אַ פּאָליטישער פּראָצעס.

(2) אין קרייז-געריכט איז פֿאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דעם 24 יעהריגען שלמה גינצבערג, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין געהערען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און אין אַנטי-מלוכה'שער אַגיטאַציע.

דאָס געריכט האָט פֿערמשפּט דעם בעשולדיגטען אויף 4 יאָהר שווערע טורמע, פֿערלירען אַלע רעכט און עס ווערט אים פֿעררעכענט דער גאַנצער פֿרעווענטיוו-אַרעסט פֿון דעם 1. מאַי 1927.

היינט ערעפֿנונג

פֿון „גראַנד"-קינאָ.

היינט קומט פֿאָר די ווידערערעפֿנונג פֿון נייַ-איבערגעבויטען, פֿערגרעסערטען און פּראַכטפֿול רעמאָנטירטען טעאַטער „גראַנד-קינאָ". עס וועט געגעבען ווערען איינע פֿון די בעסטע פֿילמען פֿון דער איצטיגער צייט: דאָס בילד, „דער איבעריגער מענש", אין וועלכען עמיל יאַנינגס שפּילט די הויפּט-ראָלע.

פֿון קינאָ-טעאַטער „ספּלענדיד".

פֿון שבת אָן ווערט אין קינאָ-טעאַטער „ספּלענדיד" רעמאָנסטרירט דער שלאַגער פֿון די אייראָפּעאישע פֿילמען, דאָס סענסאַציאָנעלע בילד א.נ. „דער געלער פּאַספּאָרט". דער ראָזינער פֿילם שפּיגעלט אָפּ די שוידערליכע טראַגעדיעס פֿון די פֿערפֿיהרטע מערעל-קרבנות וואָס זענען אַריינגעפֿאַלען אין דער נעץ פֿון גרויסשטעדטישער אויסגעלאַסענקייט. די הויפּט-ראָלען פֿון דעם ראָזינען פֿילם קרעאירען די גרעסטע שוישפּילער פֿון רוסישען מאָסקווער סטאַניסלאַווסקי טעאַטער.

די מוזיקאַלישע בעגלייטונג פֿון דעם ראָזינען בילד געפֿינט זיך אונטער'ן אויפֿזיכט פֿון דיריגענט ה' א. טשודנאָווסקי.

Dr. MED. J. BETTE

ספּעציאַל ארצט פֿאַר אינערליכע-און קינדער קראַנקה.

פּיעטריקאָווער 6, טעל. 95-44.

צוריקגעקעהרט.

נעמט אָן פֿון 8 ביז 11 און פֿון 4 ביז 6 אָוונד.

טעלעגראַמען.

לאָקאָמאָטיוו אָהן אַ מאַשיניסט

רופֿט אַרויס אַ קאַטאַסטראָפֿע מיט מענשליכע קרבנות.

ראַזהאַרוסקאַ, 24. (טעלעפֿאָניש). נעכטען אין אָוונט איז דאָ פֿאָרגעקומען אַן אויסטערלישער פֿאַל. אַ לאָקאָמאָטיוו וועלכער איז געשטאַנען אויף רעמיזע מיט אַן אָפֿענעם רעגולאַטאָר אָהן פֿירער איז אַרויסגעפֿאָהרען אויף דער ליניע. ווי ער שיינט האָט אויף דער סטאַציע אַרויסגעלאָפֿען אַ געוואַלדיגע קאָנסטערנאַציע. דער לאָקאָמאָטיוו איז אָנגעפֿאָהרען אויף אַ מאַנעווריערענדען צוג און איז צושמעטערט געוואָרען צושערענדיג דערביי פֿינף װאַגאָנען. בעת'ן צונויפֿשטויס איז פֿערוואונדעט געוואָרען דער מאַשיניסט און פֿינף פּערזאָן האָבען בעקומען אַ נערווען-ערשיטערונג.

קאָלאָניאַל-מיניסטעריום ווייסט נישט

וועגען די וויזע-שוועריגקייטען פֿאַר זשאַבאָטינסקי'ן.

פּאַריז, 24 (י.ט.אַ. טעלעגראַפֿיש). ווי דאָס י.ט.א.-ביוראָ דערוויסט זיך, האָט דאָס קאָלאָניאַל-מיניסטעריום נישט בעקומען קיין שום מיטטיילונג וועגען די וויזע-שוועריגקייטען וואָס ווערען געמאַכט זשאַבאָטינסקי'ן ביים אַריינפֿאָהרען קיין ארץ-ישראל.

דער אימיגראַציע-דעפּאַרטאַמענט ביי דער ארץ-ישראל-רעגירונג האָט געהאַנדעלט אינגאַנצען זעלבסטשטענדיג.

ציהונג פֿון דער מלוכה-לאָטעריע

5. קלאַס 16-טער טאָג.

50.000 זל. נ' 54323.

25.000 זל. נ' 33638 150781.

5.000 זל. נ' 20776 62546 73121 143346 149439.

3.000 זל. נ' 34940 42990 44208 50229 97451 98344 114053 143482 147232.

2.000 זל. נ' 71897 110893 130174 140768 145808.

1.000 זל. נ' 12201 27659 28003 53606 63840 68694 68673 85173 89558 90450 92985 93917 94434 123076 140210 141675 145804 152879.

600 זל. נ' 9743 9542 27627 45732 45884 47694 59991 64547 73037 74958 83258 84518 86350 91552 92304 107361 111603 119613 135074 140666 148326.

בעקאַנטמאַכונג.

נעכטען, אין 16-טען ציהונגס טאָג פֿון דער 5-טער קלאַס, זענען ווידער געפֿאַלען פֿאָלגענדע גרעסערע געווינסטען:

5000 זל.-נ' 73121; 3000 זל.-נ' 50229

אין דער גליקליכסטער קאָלעקטור פֿון

ס. יאַטקאַ, פּיעטריקאָווער 22, פּיעטריקאָווער 66

דאָרט זענען אויך געפֿאַלען ביז יעצט ביי דער איצטיגער 5-טער קלאַס פֿאָלגענדע גרעסערע געווינסטען, ווי:

15.000 זל.-151441; 10.000 זל.-107124;
10.000 „ -136572; 10 000 „ -146564;
5000 „ -73121; 5000. „ -106346;

אַכטונג

פֿריזיער-אַרבייטער אָהן אונטערשיד פֿון נאַציע.

היינט דעם 25 סעפּטעמבער 8 אַ זייגער אין אָוונט קומט פֿאָר אַן אַלגעמיינע פֿערזאַמלונג אין אייגענעם לאָקאַל ווסכאָדניאַ 68/70 מיט פֿאָלגענדען טאָג אָרדנונג. נאָרמאַליזירען דעם אַרבייטס-טאָג און אַרבייטס-לוין ביים פֿריזיער, אַרבייטער צוליב דער וויכטיגקייט פֿון טאָג אָרדנונג קומט מאַסענווייז. 1120 די פֿערוואַלטונג.

די מאָדערנסטע

מענער-היטען

פֿון פֿערשידענע קוואַליטעטען און לוקסוסאָווע ספּאָרט-היטלעך קאָן מען נאָר בעקומען ביי דער פֿירמע

„Splendid"

ul. Konstantynowska 31.

ספּאָרט-בעוועגונג.

רעזולטאַטען פֿון די זונטאָג'דיגע „ליגע" מעטשען וועגען דער מייסטערשאַפֿט אין פּוילען.

קראָקע, 23 (טעלעפֿאָניש).

„וויסלאַ" — „ווארשאַוויאַנקאַ" 2:6 (2:4).

לעמבערג 23 (טעלעפֿאָניש).

„פּאָגאָן" — „טשאַרני" 3:4.

היינט האָט דאָ געזאָלט פֿאָרקומען אַ מעטש וועגען דער מייסטערשאַפֿט פֿון פּוילען צווישען די ליגע „ליגע"-קלובען „חשמונאי" און „טשאַרני". צוליב דעם וואָס אַ טייל שפּילער פֿון „חשמונאי" וואוינען אין אַנדערע שטעדט און קאָנען צוליב ערב יום כפּור נישט קומען צו פֿאָהרען איז דער מעטש אָבגערופֿען געוואָרען.

ס'איז דעריבער פֿאָרגעקומען אַ פֿריינדשאַפֿטס-מעטש צווישען „פּאָגאָן" און „טשאַרני", וועלכער האָט געבראַכט אַ קליינעם נצחון פֿון די ערשטע אין פֿערהעלטניס פֿון 3:4.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפֿאָניש)

„לעגיאַ"—„קראָקאָוויאַ" 2:3 (2:1)

קאַטאָוויץ, 23 (טעלעפֿאָניש)

„רוך"—„ל.ק.ס" 4:2 (4:0)

„טוריסטען"—„1 פֿוסבאַל-קלוב" (קאַטאָוויץ) 2:3 (2:1).

נישט קוקענדיג אויפ'ן שטאַרקען רעגען זענען דאָך געקומען צום מעטש העכער טויזענד מאַן. דער מעטש איז צוליב דעם געווען ווייניג אינטערעסאַנט.

ביז צו דער פּויזע האָבען די געסט געפֿיהרט 1:2 אַ דאַנק דעם ווינד, וועלכען זיי האָבען געהאַט פֿאַר זיך.

אין דער צווייטער העלפֿט האָבען די טוריסטען אַ שטאַרקע איבערמאַכט און ערצילען נאָך 2 טויערען.

בוקאַרעשט, 23 (ספּ. טעל.) דאָ איז היינט פֿאָרגעקומען אַ פֿוסבאַל-מעטש צווישען דער רעפּרעזענטאַנץ פֿון דער רומענישער אַרמעע און רעפּרעזענטאַנץ פֿון דער פּוילישער אַרמעע, וועלכער האָט זיך געענדיגט מיט אַ נישט דעצידירטען רעזולטאַט פֿון 2:2.

אויפ'ן מעטש איז אַנוועזענד געווען דער מאַרשאַל פּילסודסקי, וועלכער ווייַלט גראָד אין רומעניען.

רעזולטאַטען פֿון די מייסטערשאַפֿטס-מעטשען וועגען אַריבערגעהען אין דער „עקסטראַ"-קלאַס.

וואַרשאַ, 23 (טעלעפֿאָניש).

„רוך" (וואַרשאַ)—„פּאָגאָן" (פּויזען) 1:2

סאָסנאָוויץ, 23 (טעלעפֿאָניש).

„גאַרבאַרניאַ" (קראָקאָ)—„וויקטאָריאַ" (כאָסנאָוויץ) 0:2

„חשמונאי" (לאָדז)—„פּ.ט.צ." 1:2

דעם פֿערגאַנגענעם שבת האָט דער היגער „חשמונאי" געשפּילט אין פּאַביאַניץ אַ פֿריינדשאַפֿטס-מעטש מיט'ן דאָרטיגען „א"-קלאַסיגען „פּ.ט.צ." און נאָך אַ אויסגעצייכענטען שפּיל זיי בעזיגט אין פֿערהעלטניס פֿון 1:2.

אויפ'ן דאָזיגען מעטש איז אין „חשמונאי" דאָס ערשטע מאָל אַרויסגעטרעטען דער געוועזענער שפּילער פֿון „הכח" קאָפּלעוויטש.

„קדימה"—„אַראַטאָריום" 1:2 (1:1)

אַ זעהר בכבוד'ן רעזולטאַט האָט דערגרייכט דער יודישער ספּאָרט-קלוב „קדימה" שלאָגענדיג אין אַ מייסטערשאַפֿטס-מעטש דעם שטאַרקען פּוילישען קלוב „אַראַטאָריום" אין אַ רעזולטאַט פֿון 1:2

* * *

די איבעריגע מעטשען פֿון „א" און „ב"—קלאַס זענען נישט פֿאָרגעקומען צוליב דעם שטאַרקען רעגען.

ה. ב—ן.

קירצליך! גרעסטער שלאַגער פֿון סעזאָן!

דעם רבינ'ס טאָכטער

דער בעצווינגער פֿון הערצער — „CZARY" קירצליך אין Mary Philbin, Iwan Mozżuchin

פראווינץ=מעשה'לעך.

ווי אזוי מען בויט א שוהל אין וואלבארזש און די מחלוקה אין קאנסטאנטין צוליב עליות.

ווי שטעהט דאס ערגיץ געשריבען, אז נאר גרויסע שטעט דארפען לעבען און קליינע נישט?— די קליינע שטעטלעך האבען אויך נשמות און נישט קיין ראזשינקעס. וואלבאזש וויל אויך זיין א שטאט מיט שטעט צוגלייך און אזוי. ווי יעדעס שטעטעל האט איהר אייגענע שוהל און אייגענע מקוה, וויל וואלבאזש אויך האבען א שוהל און א מקוה.

האט מען יאהרען און דורות געקליבען געלד אין וואלבאזש, געלעגט א גראשען צו א גראשען, א שטיינדעל צו א שטיינדעל, ביז... ביז... ס'איז געשטארבען דער נגיד פון שטעטעל און וואלבאזש איז מיט אמאל אויפגעריכט געווארען — וואלבאזש פערמאגט שוין אזוי פיל געלד, אז מ'קען שוין דארט איינפצדעמען; מ'קען שוין אנהויבען צו גראבען פונדאמענטען אויף א שוהל און אויף א מקוה...

גראבט מען טאקי אין וואלבאזש, גאנץ קהל גראבט; ווער ס'האט א האנד און א פוס, גראבט, אפילו דער רב אליין, זאל לעבען און געזונד זיין, גראבט אויך.

דאס שטעטעל איז קליין און ארים, קיין נגידים, וואס זאלען ווילען שטארבען און זאלען איבערלאזען געלד פערמאגט שוין וואלבאזש נישט, דאס ביסעלע געלד, וואס קהל פערמאגט, וועט קוים סטייען אויף ווענד, און אויף וואסער צו דער מקוה, טא פון וואנען זאל נאך וואלבאזש נעהמען געלד אויף צו דינגען ארבייטער?— ארבייט דאס גאנצע שטעטל: אלע טאג אנדערע 30 יודען.

שטעהן די יודען מיט די לאפאטעס אין די הענד, גראבען דעם פונדאמענט אונטער דער שוהל און כדי דורך דער צייט נישט לעדיג צו געהן, זאגט מען דערווייל תהלים מיט מנין..' אפילו ר' ברוך, דער שטאטישער זקן, א יוד, וואס קען זיך קוים ריהרען, קומט אויך אלע טאג צו געהן און בעט זיך ביים רב:

— הייליגער רבי, כאטש א טפח, כאטש א כזית ל. לאזט מיך אויסגראבען פאר אונזער שוהלעכעל. .

חברה קליינווארג געהט א היים פון די חדר'ים. לאזט מען זיך מיט א הירא אויפ'ן שוהל-הויף, מ נעהמט ארויס די לאפאטעס פון די פערשמוצטע טאטענס הענד און מען ארבייט, און מען איז זיך משמח און דער רב שטעהט פון אויבענאן, להבדיל, ווי אנ'„אינזשיניר'ער" א'ן קאמאנדעוועט:

— ר' ירוחם, זייט מוחל, א פאר טפחים רעכטס, ר' ישראל, דער בנין וועט חס ושלום אויסקומען משופע, אויב איהר וועט נישט פער-נעהמען, מיט דער לאפאטע, א צוויי טפחים אויף לינקס!

אט אזוי דינט א שטעטעל דעם רבונו-של-עולם מיט נויט און מיט שווייס, אט אזוי בויעט מען איהם שוהלען און מקואות!

נו, דארפען אזעלכע יודעלעך נישט האבען קיין גמר התימה טובה?!...

* * *

דער רבונו-של-עולם ווייסט גאר אליין נישט, וואסארע טייערע און טרייע יודעלעך ער פערמאגט.

— אט, נעהמט, למשל, ק"ק לוטאמירסק; דאכט זיך, ביז צו שמחת תורה האבען מיר נאך א היבש ביסעל טעג און דאך פרעהט מען זיך שוין דארט אזוי מיט דעם רבונו-של-עולם'ס תורה, אז פעטש פליהען דארט, ווי א האגעל אום ווינטער.

נאר לאמיך דערצעהלען כסדר:

די העגעמאניע איבער לוטאמירסק האבען די תורה-טרייע, כ'מיין טאקי די דף-יומי לערנער'ס, כאטש לערנען, לערנט מען, אין אמת געזאגט, א ביסעל ווייניגער, ווייל ווען שטעהט דער קאפ צו לערנען, אין די היינטיגע ביטערע צייטען, מ'שטיינ'ס געזאגט? — דאס שאדט אבער נישט צו נעהמען די תורה און איהר צו מאנאפאליזירען! — דאס איינציגע ביסעל, דאס איינציגע פיצעלע תורה, וואס איהר קענט בעקימען אין לוטאמירסק איז נאר אין גערער שטיבעל.

די צוויי ספרי-תורות, וואס זענען געשטאנען אין לוטאמירסקער בית-המדרש האבען די חסידים אריבערגענומען אין שטיבעל אריין, די בעלי-בתים האט עס טאקי פערדראסען:

— זעהט'ס נאר, האבען זיי צווישען זיך געשמועסט, אלעס ווילען זיי האבען: אי די וועלט, אי יענע וועלט.

הכלל די ספרי-תורה איז געבליבען אין שטיבעל און ווער ס'האט געוואלט בעקומען אנ'עליה, צו דאווענען מיט מנין, האט געמוזט קומען אין שטיבעל אריין.

אין שטעטעל זענען אויך, ווי אין כל תפוצות ישראל, פערהאנען אנדערע חסידים, אויסער דף-יומי-לערנערס, וועלכע האבען בלית ברירה געמוזט דאווענען אין גערער שטיבעל און זיי האבען עס טאקע אנגעמאכט א גרויסען טומעל. צו דעם נאך האט זיך איינעם פון די פרעמדע חסידים דוקא פערגלוסט צו מאכען א מי-שברך זיין רבי'ן — און דאס האט שוין אויפגעקאכט! — ס'זענען געפלויגען פעטש, בלוט האט זיך געגאסען. דאס גאנצע שטעטעל האט מען געקענט אויספלאסטערען מיט אויסגעריסענע בערד און פאות, און דער לוטאמירסקער „סאנר" וועט האבען ארבייט אויף היפשע חרשים...

קאנסטאנטין.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

[illegible]

גילטיג דעם 25-טען סעפטעמבער 1928

8137 ד. מ—ן

אויב ס'ווערט פעסטגעשטעלט, אז אויף דער פערזאמלונג פון די מלוות האט יעדער צוגעשטעלט אין פערשטענדניש מיט'ן בעל חוב פאלשע אדער פיקטיווע בעווייזען, ווערט דער שולדיגער צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט און איהם דראהט בעשטראפט צו ווערען ווי א שותף פון א בייזוויליגען באנקראטניק. ס'איז א פראגע, צי דער קוראטאר און צייטווייליגער סינדיק איז בעשטימט געווארען דורכ'ן געריכט אדער אויסגעטיילט געווארען פון צווישען די גילטיגע מלוות גופא. אין ערשטען פאל קומט זיי געהאלט און צווייטען פאל קומט זיי נישט קיין שום האנאראר.

8138. ווי מאן.

8139 א טרייער לעזער פון שאראק

8140. ג—ס

יועגען אייערע ענינים ראכט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפרענגענריג רי צייטונג.

8142. א שטענדיגער לעזער פון נארוטאוויטשא

אזוי ווי איהר האט שוין אפגעדינט 15 חדשים דערלאנגט א בקשה, אז מען זאל אייך איבערטראגען אין רעזערוו.

—:0:—

8143. לייב ג.

די קראנקען-קאסע קורירט נאר אויף איהר חשבון געוועהנליכע קראנקהייטען. דאגעגען די קוראציע-קאסטען פון אומגליקספאלען געהט אויפ'ן חשבון פון דעם פערזיכערונגס-פאנד פון פארפאלען. אין דער קראנקער אבער נישט געווען פערזיכערט אין פערזיכערונגס-פאנד פון אומגליקס-פאלען, ווערען די קוראציע-קאסטען אויפגעמאהנט ביים אונטערנעהמער, אויב וועמענס אונטערנעהמונג דער פארפאל איז פאר געקומען.

8144. א טרייער לעזער פון קילינסקיעגא 44

דער אומשטאנד, וואס די קאמיסיע פאוויאט. נאוויט. האט אין זיינער צייט אויפ'ן סמך פון א בעשטעטיגונג פון עדות אנערקענט אייער זוהן פאר עלטער מיט 2 יאהר, ווי ער איז אנגעגעבען אין דער מעטריקע, און רעצייבער איהם בעפרייט פון שול-צוואנג איז נישט מאסגעבענד ביי דער רעגיסטראציע פונ'ם פאבאר. דא רעכענט מען זיך אויסשליס'יך נאר מיט'ן אנגעגעבענעם געבורטס-יאהר אין דער מעטריקא, עווענטועל הויז-בוך. ווי-באלד ס'איז פעראהן אנ'אונטערשיד צווישען דער מעטריקע און הויז בוך, דעצידירט דאס אנגעגעבענע געבורטס יאהר אין דער מעטריקע, הגם צושטעלען דארפט איהר זיך צוב בעשטימטען טערמין פאר'ן אנגעוויזנעם אין הויזבוך יאהרגאנג.

8145. בן שוב

פאר א קוואליפיקאציע-בעשייניגונג דינט טאקע א פאטענט אבער נישט פון 1924, נאר פון 1927 יאהר. איבעריגענס, דער פארגעשטעלטער פאטענט איז דאך נישט אויף אייער זוהנס נאמען און ממילא קאן ער אין בעסטען פאל סיי ווי מיט איהם נישט מאכען קיין געברויך. ס'בלייבט איהם איבער נישט אנדערש צו טון, ווי צו בעזארגען זיך מיט א צייגניש פון א מייסטער אז ער האט ביי איהם געארבייט אלס געזעלען אין משך פון די לעצטע 5 יאהר.

—:0:—

8146. א שניידער וועיקשטעל אינהאבער.

לויט אינזער מיינונג ווערט די אמנעסטיע נישט אנגעווענדעט לגבי שמיאפען פאר פיהרען אנ'אונטערנעהמונג אהן פאטענט אדער פאר אויסקויפען נישט קיין געהעריגען פאטענט. לעצטענס אבער האבען אייניגע געריכטען אנערקענט, אז אזא פערברעכען איז נישט קיין סקארבאווע נאר אנ'אדמיניסטראטיווע און דעריבער טאקע איז די אמנעסטיע יא חל.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

— און איבערגעצויגען אויף —

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8-10 פריה, 12-2 נ.מ. און פון 4-8 אוו.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, TEL. 47-67

ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען בעהאנדלונג מיט קווארץ לאמפען-שטראהלען

צוריקגעקעהרט

נעהמטאן פון 1-3 נאכמ. און פון 5-7 אוונד.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

צוריקגעקעהרט.

זגערזשער 11, טעל. 34-72. נעמט אן פון 6-8 אוו.

די טראגעדיע אין טאלסטאי'ס פאמיליע

III

דעם פאטערס בריף.

אין אויגוסט האב איך בעשלאסען צו נעהמען דעם פאטער צו זיך אין גוט. איך האב געוואלט ער זאל זיך אפרוהען פון די ערגערנישען, וועלכע ער האט געהאט פאר די לעצטע חרשים, אבער תיכף ווי איך בין געקומען קיין יאסנאיא פאלאנא, האט מיין מוטער געלאזט אין גאנג איהר גאנצע געשיקטקייט, כדי צו דערשלאגען זיך, אז זי זאל פאהרען מיט אונז. דא האט זי זיך פערופען אויף איהר רקרענקליכען צושטאנד, דא איז זי געווען עמפערט פון געראנק, אז מ'וויל זי איזאלירען פון מאן.

— אפרוהען, — האט זי געטענהט צו מיר, — פון וואס? פון מיין ליבע? פון מיינע זארגען וועגען איהם? וואס וואלסטו געזאגט, ווען מ'פיהרט פון דיר אוועק דעם מאן, כדי ער זאל זיך פון דיר אפרוהען...

סוף כל סוף האט זי אנגעווענדט דאס לעצטע מיטעל: איינמאל, ווען איך בין געווען אין פאטערס קאבינעט, איז זי אריינגעקומען און האט מיט טרעהרען אין די אויגען זיך גענומען בעטען, אז מיר זאלען איהר מיטנעהמען, און ס'איז געשעהן דאס, וואס האט געמוזט געשעהן: ס'האט אונז ארומגענומען א רחמנות אויף איהר און מיר האבען איינגעשטימט.

אין צוויי וואכען ארום איז די מוטער ארויסגערופען געווארען געשעפטליך און איז צוריקגעפאהרען קיין יאסנאיא פאלאנא.

דעם צווייטען טאג האט דער פאטער צו איהר געשריבען א קליין בריוועל.

„דו האסט מיך טיף גערירט, טייערע סאפי, מיט דיינע גוטע און אויפריכטיגע ווערטער פאר דיין אוועקפאהרען, ווען דו וואלסט געקאנט גובר זיין אין זיך... ווי זאל מען עס זאגען... דאס, וואס שאפט דיר אליין יסורים... ווי גוט וואלט דאס געווען פאר דיר און פאר מיר. דעם גאנצען אווענד בין איך געווען אומעטיג, דערדריקט. איך הער נישט אויף צו טראכטען וועגען דיר, איך שרייב בלויז דאס, וואס איך פיהל, נישט צוגעבענדיג גארנישט, שרייב מיר, איך בעט דיך.

דיין ליבענדער ל. ט.

אלזא אויפ'ן צווייטען טאג נאכ'ן אפפאהרען פון דער פרוי האט דער פאטער געשריבען, אז ער איז אומעטיג אהן איהר, אומרוהיג און האט מורא צוליב איהר.

די מחלוקה מיט אלעקסאנדראוו'ן.

אין אקטאבער בין איך ווידער געקומען קיין יאסנאיא פאלאנא, א שווער בילד מיין שוועסטער אלעקסאנדרא איז נאך דער קריגערייי מיט דער מוטער אוועקגעפאהרען פון יאסנאיא פאלאנא. טשערטקאוו איז נישט געקומען. די מוטער האט זיך געקלאגט אויף אלץ און אויף אלעמען. זי האט געזאגט, אז זי איז מיר סיי פון דער ארבייט ביים צוגרייטען די נייע אויפלאגע פון פאטערס ווערק, סיי פון די אונגאויפהערליכע דראהונגען פון פאטער, אז ער וועט פערלאזען יאסנאיא פאלאנא. זי האט דערביי צוגעגעבען, אז זי ווייסט נישט, ווי אזוי צו האנדלען מיט טשערטקאוו'ן נישט אויפנעהמען איהם? אבער דער מאן האט דערפון עגמת נפש און מאכט איהר פארוואורפען, אויפנעהמען? דערצו האט זי קיין כוח נישט.

פונקט רעמאלט האט זי פערלאנגט פון פאטער, אז די גאנצע זאמלונג פון זיינע טאג-ביכער זאל צוגענומען ווערען ביי טשערטקאוו'ן. דער פאטער האט אויך אין דעם פונקט נאכגעגעבען. אבער אט די אלע אונגאויפהערליכע צוזאמענשטויסען האבען איהם געבראכט צו דער לעצטער מדרגה פון ערשעפונג.

דער שלום מיט טשערטקאוו'ן.

דעם 3-טען אקטאבער האט דער פאטער בעקומען א הארץ-אטאק מיט קאנוואולסיעס. די מוטער האט געהאלטען דעם פאטער פאר האפנונגסלאז. זי איז געווען דערשלאגען ס'האבען זיך איהר געעפענט די אויגען זי האט זיך אנערקענט פאר שולדיג, זי האט פערשטאנען, אז אויך זי איז שולדיג אין פאטערס קראנקהייט. זי פלעגט אבער פאלען אויף די קני פאר'ן מאנ'ס בעט, ארומנעהמענדיג זיינע פיס, וועלכע האבען זיך געווארפען אין קאנוואולסיעס, אדער זי פלעגט ארייגלויפען אין צווייטען צימער, ווארפען זיך אויף דר'ערד און מיט שרעק בעטען צו גאט, צלם'ענדיג זיך און רערענדיג:

— גאט, זיי מיר מוחל... יא, איך בין שולדיג, אבער, גאט, זיי מיר מוחל איין מאל, בלויז נאך איינמאל.

דער פאטער איז נעבליבען לעבען.

נאך דער דאזיגער קראנקהייט איז אלעקסאנדרא צוריקגעקומען אהיים, האט זיך איבערגעבעטען מיט דער מוטער, וועלכע האט זיך אנגענומען מיט'ן גאנצען כוח און האט נעבעטען טשערטקאוו'ן, ער זאל בעזוכען זיינע וויזיטען אין יאסנאיא פאלאנא.

ווי נעבעכדיג האט זי אויסגעזעהן אין יענעם אווענד, ווען זי האט ערווארט דעם ערשטען וויזיט פון טשערטקאוו'ן אלס ענטפער אויף איהר איינלאדונג, אנ'אויפגערעגטע מיט צורויטעלטע באקען האט זי ראס גאנצע הויז אויפגערודערט מיט איהר נערוועזקייט, יעדע וויל האט זי געקוקט אויפ'ן זייגער, צוגעלאפען צום פענסטער און פון דארט אין ארבייטס-קאבינעט, וואו ס'האט זיך געפונען דער פאטער, ווען טשערטקאוו איז געקומען, האט זי בוכשטעבליך נישט געוואוסט, וואס צו טון. זי האט זיך קיין ארט נישט געקאנט געפינען אין הויז, מיט גיכע טריט איז זי אלעמאל צוגעגאנגען צו איינער, צו דער צווייטער טיר, וואס האט געפיהרט אין קאבינעט פון מאן, און סוף כל סוף איז זי צוגעלאפען צו מיר, האט זיך מיר געווארפען אויפ'ן האלז און זיך צעוויינט.

פון דעמאלט אן איז אלץ אוועק ערגער און ערגער...

ווער איז שולדיג?

מיין מוטער האט איבערגעלעבט דעם פאטער אויף 9 יאהר, זי איז געשטארבען אין יאסנאיא פאלאנא אין נאוועמבער 1919, פונקט אזוי ווי דער פאטער — פון לונגען-ענטצינדונג.

די לעצטע יאהרען האט זיך די מוטער בערוהיגט, זי איז שוין נישט אזוי אנטלאפען פון מאנ'ס אידעיען, זי איז אפילו געווארען א וועגעטאריאנערין. ביז צו די לעצטע טעג האט איהר מיט אנ'אויסנאהמסווייזער ליבשאפט געפלעגט איהר טאכטער אלעקסאנדרא, מיט וועלכער זי האט פריהער געהאט אזעלכע טיפע מחלוקות. ביי דער מוטער איז פערבליבען אין איינציגע שוואכקייט: עס פלעגט איהר א שרעק ארומנעהמען פון געראנק, וואס מ'וועט ווענען איהר שרייבען און רעדען נאך איהר טויט...

* * *

אט אזוי איז אין אלגעמיין געווען דאס לעבען פון די דאזיגע צוויי מענשען, וועלכע זענען געווען געבונדען דורך א גייסטיגע ליבע און צוטיילט דורך פערשידענע שטרעבונגען, אונענדליך נאהענט איינער צום אנדערען און פונקט אזוי אונענדליך ווייט פון זיך.

ווער וועט זיך אונטערנעהמען ארויסצוטראגען אנ'אורטייל וועגען דער שולד פון דעם אדער יענעם.

ט. ל. סוכאטינא=טאלסטאיא.

ציגיינער — מענשענפרעסער.

דער שוידערליכער פּראָצעס אין טשעכאָסלאָוואַקיי.

די טשעכאָסלאָוואַקישע צייטונגען דרוקען בע-ריכטען פון קאַשוי (טשעכאָסלאָוואַקיע) אַז דאָרט הויבט זיך אָן דער גרויסער פּראָצעס געגען דער באַנדע מענשען-פרעסער, די 33 ציגיינער, וועלכע האָבען אין די טונקעלע וועלדער פון די טאַטרען-בערג, אין יענע געגענדען, אין משך פון דריי יאָהר געקוילעט און אויפגעפרעסען צוועלף מענשען. די געשיכטע פון די מענשען-פרעסער איז אַזוי שרעק-ליך, אַז עס כאַפּט אָן אַ שוידער און אַז מען דערקענט וועגען דעם, ממש די האָר אויפ'ן קאָפּ שטעלען זיך קאַפּויר פון שרעק.

אָנגעקלאָגט זענען דאָ 103: 33 פאַר ער-מאָרדען, און אויפפרעסען די טויטע און די איבערי-גע זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען פאַר מיטהעלפען עסען די טויטע קערפּערס, וואָס מען האָט זיי אַלס געסט פון די מערדער, מכבד געווען. צוועלף ציגיי-נערס פון דער באַנדע מענשען-פרעסערס האָבען זיך מודה געווען אין די שוידערליכע פערברעכענס און עס איז זיכער, אַז זיי וועלען געהן צו דער תליה.

די נעמען פון די צוועלף ציגיינער, וועלכע האָבען זיך מודה געווען אין דעם פערברעכען זענען טיילווייז דייטשע און אונגאַרישע; דאָס נעהמט זיך דערפון, וואָס אין דער אַלטער עסטרייך-אונגאַרי-שער אימפּעריע, האָט מען געצוואונגען די ציגיינער אָנצונעהמען אייראָפּעאישע נעמען אום מען זאָל קענען בעסער קאָנטראָלירען זייער ספּעציעלען אַרט לעבען.

אין מלחמה-צייטען, צום ביישפּיל, האָט אונ-גאַרן אַנערקענט די פיל צעהנדליגער טויזענטער צי-גיינער, וועלכע וואוינען אין די געגענדען פון די קאַרפּאַטען-בערג אַלס בירגער מיט אַלע רעכטען און פליכטען.

די שפּראַך פון די ציגיינער אין יענע געגענדען איז אַ געמיש פון אונגאַריש און זייער אייגענע צי-גיינערישע שפּראַך.

זייער רעליגיע איז נישט קיין קריסטליכע, נאָר אַ געצענדינערישע און האָט מערקווירדיגע און אינ-טערעסאַנטע צערעמאָניעס און מנהגים. אויך יעצט האָבען די ציגיינער אין טשעכאָסלאָוואַקיען (אַ גאַנץ טייל לאַנד, וואו די ציגיינער האָבען פריהער געלעבט געהערט יעצט צו טשעכאָסלאָוואַקיען), פולע בירגער-רעכט און אין טייל ערטער האָט מען פאַר זיי געמאַכט שולען, און אַנדערע אינסטיטוציעס. אין מאַנכע ערטער און דערפער, וואו די ציגיינער לע-בען אין גרעסערע מאַסען, זענען זיי אויך אָרגאַניזירט אַלס זעלבסטשטענדיגע ציגיינער-פּאַרטיי און עס הייסט זאָגאַר, אַז ביי די נעכסטע וואַהלען וועלען די צי-גיינער אויפשטעלען אַן אייגענעם קאַנדידאַט אַלס רעפּוטירטען צום פּאַרלאַמענט.

ווי געזאָגט, וואוינט אַ גרויסער טייל פון די ציגיינער אין דערפער און אין קליינע שטעטלעך, וואו זיי פערנעהמען זיך מיט פערשידענע אַרבייטען. הויפּטזעכליך מיט שמידעריי און פערד-האַנדעל. אַ גרויסער טייל פון זיי זענען אויך מוזיקער. די מעהר-סטע אָבער האָבען נאָך יעצט אויך נישט קיין בע-שטימטע וואוינפּלעצער און שלעפּען זיך אַרום מיט זייערע בעקאַנטע ציגיינער-ביידלעך איבער פעלדער און וועלדער. דער טייל לעבט פון גנבות און פער-ברעכענס, פון בעטלעריי און שמוגלעריי, פיהרענ-דיג אַ ראָמאַנטישען ציגיינער-לעבען. זיי שפּילען אויף פידלעך און די שוואַרץ-לאָקיגע שעהנע צי-גיינערקעס מיט די ברענענדיגע אויגען און בליש-טשענדיג-ווייסע ציינער טאַנצען און פּויקען אויף פּויקלעך און טאַנצען אין בונטע פעל־ער מיט באָרוועסע פיס און צולאָזענע האָר. די מענער-ציגיינער טראָגען געוויכ-טע שוואַרצע בערד און זילבערנע קנעפּ אויף די כאַמעטענע רעק. זיי רויכערען לאַנגע ליולקע-ציי-בעקעס און גנבענען פערד אויף די ירידים. די אַלטע צופּאַטעלטע ציגיינערינס זיצען ביי קעסלען, וואָס קאָכען זיך איבער פייערלעך און זיי רויכערען ליולקעס. „לעגען קאָרטען“, זאָגען נביאות פון די הענט און פערקויפען אין די קליינע שטעטלעך צויבערליבע שיקסעס און פערזעכענע מיידען אַזעלכע צויבער-פלעשלעך מיט ליבעס-גע-טראַנקען.

אַז אַ פערליבטע שיקסע, וועלכע דער חתן האָט אַוועקגעוואָרפען, טרינקט אויס אַזאַ פערצוי-בערטען „ליבעס-געטראַנק“, וועלכעס זי האָט גע-קויפט ביי אַ ציגיינערין, איז זי זיכער, אַז דאָס האַרץ פון איהר אומטרייען חתן וועט פערצוי-בערט ווערען פון איהר ליבע און ער וועט זיך צו איהר אומקעהרען און מיט איהר הייראַטען.

אָט אַזוי פיהרען נאָך יעצט די ציגיינערס זיי-ער ראָמאַנטישען לעבען, ווי מיר האָבען דאָס געזע-הען אין די יונגעלשע יאָהרען, ווען אַ באַנדע צי-גיינערס מיט ביידלעך זענען געקומען אין שטעטעל.

אַ „גולאַש“ פון מענשען-פלייש.

אָט אַזאַ באַנדע ציגיינערס, וועלכע האָט אַרומ געוואַנדערט פון איין אָרט צום אַנדערען, איבער פעלדער און וועלדער איז בעגאַנגען אַ רייה שרעק-ליכע פערברעכענס.

אַז די וואַנדערענדע ציגיינערס זענען שרעקליך אָרים און אַז זיי זענען תמיד הונגעריג, איז איבריג צו זאָגען.

עס איז געווען אין די יאָהרען 1924 ביז 1927 ווען די באַנדע ציגיינערס, פון וועלכע יאָהאַן פיל-קאַ איז געווען דער אָנפיהרער, האָבען ערמאָרדעט און אויפגעפרעסען צוועלף מענשען.

אין מאָנאַט אָקטאָבער 1924, דערצעהלט יאָהאַן פילקאַ, דער אָנפיהרער פון די ציגיינערס, איז זיין באַנדע געשטאַנען מיט די ביידלעך ביים ברעג וואַלד פון לוציאַ-באַניאַ. עס איז געווען אַ קאַלטער רעגנ-דיגער הערבסט-טאָג. אַלע ציגיינערס זענען געווען שרעקליך הונגעריג. די פעלדער זענען געווען לעדיג. עס איז נישט געווען וואָס צו גנבענען כו די פעלדער. עס איז נישט געווען קיין שפּייז, פלוצים האָבען די ציגיינערס געזעהען ווי דורכ'ן וואַלד געהט אַ מאַן.

זייער ערשטער קרבן.

יאָהאַן פילקאָ האָט נישט לאַנג געטראַכט. ער האָט אַרויסגעכאַפּט זיין שאַרפען מעסער, פער-גנבעט זיך פון הינטען און מיט איין זעץ מיט'ן מעסער האָט ער דעם מאַן געקוילעט.

אַז די ציגיינערס האָבען געזוכט אין דעם ער-מאָרדעטענס טאַשע געלד, איז זייער האָפנונג ענט-טוישט געוואָרען. דער ערמאָרדעטער געשעפטס-מאַן האָט נישט געפיהרט מיט זיך קיין געלד. ער האָט געהאַט לעדיגע קעשענעס.

— דעי, ווייבער, — האָט יאָהאַן פילקאָ אַ געשריי געטאָן צו די ציגיינערינס, — קאָכט אַ „גולאַש“.

די ציגיינערינס האָבען געלאַכט. ווי אַזוי קאָכט מען עפּעס אַ גולאַש פון מענשען-פלייש? אָבער איי-נע אַ ציגיינערין, מיט'ן נאָמען גאַזרילקאָ, איז צו-געגאַנגען מיט אַ מעסער צום טויטען קערפּער פון ערמאָרדעטען און פון דעם מח אָפּגעשניטען אַ שטיק פלייש, אַריינגעבראָכט אין קעסעל, בעזאַלצען, בע-שאָטען מיט פּאַפּריקאַ (אַזאַ מין פעפער), אַריינגע-שיילט קאַרטאָפעל און אָפּגעקאָכט אַ גולאַש. די צי-גיינעריצעס האָבען פערזוכט פון דעם גולאַש און האָבען זיך גאָר מחיה געווען. אין ווייניגער ווי אַ שטונדע האָט מען דעם געהרגעטען אָפּגעקאָכט און אויפגעגעסען מיט די ביינער.

פון יעצט אָן איז ביי די ציגיינערס פון יענער באַנדע אַוועק אַ גאָלדענע צייט, זיי האָבען נישט געליטען מעהר קיין הונגער.

זיי מאַכען וואורשטלאַך פון אַ פרוי.

אין מאָנאַט אָקטאָבער פון דעם זעלבען יאָהר האָבען די ציגיינערס אין וואַלד ערמאָרדעט די פרוי מאַריע בענעט. פון דעם טויטען קערפּער האָבען זיי געמאַכט געבראָטענס, פון די רעשט פלייש וואָס עס איז זיי איבערגעבליבען האָבען זיי געמאַכט וואורשטלעך.

אין מאָנאַט אַפּריל 1925 האָבען די ציגיי-נערס ערמאָרדעט און אויפגעפרעסען דאָס מיידעל האַנקע געשעל.

פאַר'ן אונטערזוכונגס-ריכטער האָבען די צי-גיינערס ערקלערט, אַז פרויען-פלייש איז געשמאַקער ווי מענער-פלייש. דאָס פרויען-פלייש האָט אַ טעם ווי חזיר-פלייש, פון די הענט און פיס פון די טויטע מענשען האָבען די ציגיינערינס געמאַכט נאַ-טויטע מענשען האָבען די ציגיינערינס געמאַכט נאַ-צו עסען זייערע קינדער, די קליינע ציגיינערלעך אַלס סגולה, אַז די קינדער זאָלען האָבען אַ גוטען זכרון...

מענער זענען געגליכען צו אָקסען.

אין מאַי 1926 איז דורכ'ן וואַלד געבען דאָרף שעפּסי געגאַנגען דער דרייצעהן-יעהריגער גימנאַ-זיסט יאָהאַן אַנדערקאַ.

די ציגיינער האָבען איהם געכאַפּט, ערמאָרדעט און אויפגעפרעסען, אין זעלבען יאָהר האָבען זיי אויך ערמאָרדעט נאָך אַנדערע פינף מענשען און זיי אויפגעפרעסען. דאָס פלייש פון די מענער, ערקלע-רען די ציגיינער, האָט אַ טעם ווי דאָס פלייש פון אָקסען...

רעם 18טען יאַנואַר 1927 איז דער פוהער סטעפּאַן פּאָנדעלקאַ געגאַנגען מיט זיין כלה עליזאַ-בעטאַ רינגאָ אין נאָהענטען דאָרף שעפּסי, וואו עס האָט זיך געפונען דער קלויסטער, כדי דאָרט צו הייראַטען. (סוף — קומט).

אַבלוטיגער יובילעי.

(ענדע פון 3-טע זייט)

דערציילט וועגען אַ סך דער'הרגעטע און פער-וואונדעטע רוסען. די אַרבייטער פון די אייזענ-באַהן-וואַרשטאַטען האָט כמעט געשראָקען. אַז די „דעמאָקראַטען“ קלייבען זיך אויסקוילענען זייערע פאַמיליעס, ווען די זעלבע זיין אויף דער אַרבייט. דער עיקר אָבער האָט מען דעם פינסטערן עולם פערזיכערט, אַז דאָס צווייטע מאָל וועט שוין די אַרויסטרעטונג זיין בעסער אָרגאַניזירט. די פּאָליציי און מיליטער וועלען פון פריהער פערנעהמען די וויכטיגע פּאָזיציעס, און דער ערפאָלג איז, אויף אַזאַ אופן פיקס גאַראַנטירט.

עס האָבען זיך אָבער אויך געגרייט די אָר-גאַניזירטע אַרבייטער. עס זענען מאָביליזירט גע-וואָרען אַלע אָרטיגע כוחות. דער זעלבסטשוץ-אָטריאַד איז פערגרעסערט געוואָרען ביז 300 בע-וואָפענטע חברים, צווישען וועלכע עס זענען אויך געווען ביי 50 רוסישע אַרבייטער. וועגען דער פּאָגראָם-געפאַהר האָט מען אויך מודיע געווען די שכנישע אָרגאַניזאַציעס, און פון באָברויסק, רע-טשיצע און מאָהילעוו זענען אין טאָג כונ'ם פּאָג-ראָם, געקומען צו עטליכע צעהנדליג בעוואָפענטע אַרבייטער, אין דעם אויך אַ טייל נישט יודישע. עס איז אויסגעאַרבייט געוואָרען אַ קאַמפּס-פּלאַן און מען האָט בעשטימט אָנפיהרער פון בעזונדערע קאַמפּס אַפּטיילען.

אָנגעהויבען האָט זיך דער פּאָגראָם מאָנטאָג דעם 14. סעפּטעמבער (לויט'ן נייעם סטיל) 12 אַ זייגער בייטאָג. אַ מחנה פון אַ 200 פּאָגראָמשטשי-קעס האָט זיך פון די אייזענבאַהן-וואַרשטאַטען אַ לאָז געטאָן צו דער וואָקזאַל גאַס, שטרעבענדיג אַריינדרינגען אין צענטער-שטאָט. לפנים וועגען האָט זיי דאָס מיליטער פערצוימט דעם וועג, און די פּאָגראָמשטשיקעס האָבען זיך צושאָטען איבער די זייטיגע גאַסען און גענומען זיך צו דער אַרבייט.

די לאַגע פון דער זעלבסט שוץ איז געווען זייער אַ שווערע. צו די פּאָגראָמשטשיקעס, וועלכע האָבען געבושעוועט אויף פערשידענע גאַסען, האָ-בען זיי געקאָנט צוקומען נאָר דורכ'ן גייענדיג זיך דורך די שטאַרקע סאָלדאַטישע צוימען. און מען האָט געמוזט אויף דעם גיין. פערשטעהט זיך, אַז עס האָט געקאָסט אַ סך קרבנות. דער צוים איז אָבער דורכגעריסען געוואָרען, און די פּאָגראָמ-שטשיקעס, ענערגיש אַטאַקירט פון די בעוואָפענ-טע אַרבייטער, האָבען געמוזט פערלאָזען דעם קאַמפּס-פּלאַץ.

אויפ'ן פערד-פּלאַץ האָט דאָס מיליטער געשאָ-סען אין די יודישע זעלבסט-שוץ, וועלכע האָט דאָ פערלאָרען 6 חברים.

אויף אַזאַ ענטשיידענעם ווידערשטאַנד האָבען די אָנפירער פונ'ם פּאָגראָם נישט גערעכנט זיך און 6 פאַזענישטעלט פּאַרלאַכט האָבען זיי דעריבער איהם אָפּגעשטעלט.

דער שרעקליכער בלוטיגער סך-הכל פונ'ם דאָזיגען פּאָגראָם איז אין קורצען גע-ווען אַזאַ: ביז 700 צוראַבירטע הייזער און קליי-טען, 9 דער'הרג'עטע יודען (דורך די פּאָגראָמ-שטשיקעס 3, די איבעריגע דורכ'ן מיליטער און פּאָליציי), העכער 100 פערוואונדעטע; פון די פּאָגראָמשטשיקעס 7 דער'הרג'עטע און עטליכע צעהנדליג פערוואונדעטע. („עמעס“).

—:o:—

Dr. med. H. Lubicz
צעגיעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער-שוועכע קראַנקהייטען. מיט היילונגס קוואַרץ לאַמפּען (האָר אויספאַל)
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 8–10 און פון 5–8 אָוועגד.

פערקויפט צום טייוועל.

(ראָמאַן).

39)

קליין האָט נישט געוואָלט גלויבען זיינע איי-גענע אויגען. ער האָט געהאַלטען אין איין לייענען און איבערלייענען דעם אַדרעס.

— ענדליך! דאָס מאָל זענען מיר אויפ'ן ריכ-טיגען שפּור! — האָט ער אויסגערופען פאַר דער פער'חירוש'טער באַלעבאָסטע.

ער האָט אַרויסגענומען די רשימה, וואָס מאַר-טען האָט איבערגעלאָזט, און איבערלייענדיג נעבען דעם מאַיאָרס נאָמען אַנ'אַדרעס, האָט ער צוגע-געבען:

— אַזאַ שווינדלער! שוין-ושע מיינט איהר, אַז אויף דעם ראָזינען אַדרעס קאָן מען עמיצען געפינען. עס איז גאָר אַזאַ מקום אויף דער וועלט נישטאָ!

קליין איז שנעל אַרויס פון דער באַלעבאָס-טעס קאַבינעט, אַ קלאַפּ געטאָן הינטער זיך מיט דער טיר, און אין אַ ווייל אַרום איז ער שוין געווען אינדרויסען.

— — — — — — — — —

קיין טאַקסובקע איז פּונקט אין גאַס נישט געווען, האָט ער זיך געלאָזט געהן צופוס.

אויפ'ן וועג האָט זיך זיין אויפרעגונג אַביסעל איינגעשטילט.

אַ שפּאַטישע שטים האָט זיך אין איהם אינער-ליך אויסגע'טענה'ט:

— ווי קאָנסטו גלויבען, אַז אַזאַ פּרומאַק, ווי דער פּאָלקאָווניק וועט געהן ווערען אַ מערדער? ווי-אַזוי קאָן מען זיך עס פאָרשטעלען אַטאַדרי שפּאַצירענדע הורבה, ווי זי שלייכט זיך אַריין שטיל אין אַ שלאָפענדען הויז, און שטעכט מיט אַ קינ-זשאַל אַ דורך די אָרימע פרוי מיט אַזאַ קראַפט, אַז דער שפּיץ פון קינזשאַל לעכערט דורך דעם מאַטראַץ, און דערנאָך פערשווינדט ער אין דער נאַכט-שטילקייט? ס'איז דאָך ממש נישט צום גלויבען!

ווידער האָבען זיך זיינע געדאַנקען געווענדעט צום נאָטאַר זאַרעמבאַ.

הוּשר צו זיין דעם נאָטאַר איז נישט געווען קיין שום סיבות.

5 אויסערליך, לפנים, הייסט עס, האָט ער פערוואַלטעט גאַנץ אָרענטליך מיט'ן פערמעגען פון דער פרוי ווייס.

קליין איז, דעם אמת געזאָגט, נישט געווען פולשטענדיג אין דעם איבערצייגט. אין אָוועגר ערשט האָט ער דאָך געוואָלט בעקומען אַ בעריכט פון אַ בוכהאַלטער-עקספּערט, וועלכען ער האָט אָנפער-טרויט נאָכצוקאָנטראָלירען די צוואה פון דער דער-מאָרדעטער מיט דער רשימה פון איהר פערמעגען, וואָס דער רעיענט האָט צוזאַמענגעשטעלט.

זאַרעמבאַ האָט נישט געוואוסט וועגען דער עקספּערטיזע.

איבעריגענס האָט מען איהם דערצו נישט גע-דאַרפט, ווייל דער אויספאָרשונגס-אַמט האָט תמיד, צו יעדער צייט געקאָנט בעקומען די גע-נויעסטע אינפאָרמאַציעס דירעקט פון אַלע בענק.

נישט לייענענדיג דעם בעריכט פונ'ם עקס-פּערט, האָט קליין פונדעסטוועגען נישט געצווייפעלט אין דעם, אַז אַלע חשבונות וועלען שטימען אויף דער האָר.

אַ ווי-אַרום איז די סברא, וואָס ער האָט גע-מאַכט די לעצטע טעג בטל געוואָרען אינגאַנצען.

די סברא איז געווען געבויט אויפ'ן חשד, אַז זאַרעמבאַ האָט פערשווענדט אַ טייל פערמעגען פון דער פרוי מרים ווייס — האָט ער זי דערציבער דער'הרג'עט, און בעשלאָסען אָנצוּוואַרפען אַזאַ פחד אויף מינען, אַז זי זאָל נישט האָבען די דרייסטקייט צו פערפאָלגען דעם פערברעכער.

— נאַרישקייטען! — האָט מיט ביטערניש אַ טראַכט געטאָן דער אינספּעקטאָר.

ווי פאַנטאַסטיש אָבער זיין סברא איז נישט געווען, האָט זי איהם דאָך נישט אָפּגעלאָזט.

ער האָט אָפּט געהערט אין זיין פּראַקטיק, אַז רעליגיעזע שאַרלאַטאַנען בעהערשען מיט דער הילף פון שרעק זייערע קרבנות.

ס'איז אָבער גאָרנישט געווען אַזוינס, וואָס זאָל בעשטעטיגען זיין סברא.

ער האָט געוואוסט, אַז דער פערברעכער וועט סיסטעמאַטיש פערפאָלגען מינען און אונאויפהערליך שפּילען אויף איהרע נערווען.

זינט אָבער דער מאָרגנער מעשה מיט'ן קישען, זענען קיין שום אויסטערלישע זאַכען נישט פאָרגע-קומען.

ער האָט לכתחילה גערעכענט, אַז זאַרעמבאַ וועט מאַכען שוועריגקייטען ביים איבערגעבען רעכט ליך די ירושה צו מינען.

ערשט, פערקעהרט גאָר: ער איז ענטקעגענ-געגאַנגען אַלע איהרע פערלאַנגען און איבערגעגעבען דעם גענויעם חשבון פון אַלץ, וואָס די פרוי ווייס האָט איבערגעלאָזט נאָך איהר טויט.

אַ חוץ דעם האָבען די געהיימע אינפאָרמאַ-ציעס, וואָס מאַרטענס חברים האָבען צוזאַמענגעשטעלט, בעוויזען, אַז צווישען זאַרעמבאַס בעקאַנטע און פריינד איז נישטאָ קיין איינער, וואָס זיין אויסזעהן זאָל זיין ענליך צו די סימנים, וואָס מ'האָט געהאַט וועגען אַרנאָ שוואַרץ.

נאָר גאָט אַליין האָט זיך געקאָנט פּונאַנ-דערקלויבען אין דעם פערפּלאָנטערטען ענין אַזוי פיל מענשען זענען געווען אין איהם פערמישט: די קעכין טשיזשעווסקאַ, דער פּאָלקאָווניק גוויפט, די פּראַנצויזישע פרוי פון פּאָרמאַנען...

צי האָט די ראָזיגע פרוי געהאַט אַ שייכות מיט דעם ענין?

צי איז געווען אַ צופעלינקייט איהר בעגעג-ניש מיט פּאָרמאַנען, אָדער ס'איז געווען אַן אָפּ-געריעדטע זאַך?

עס איז דאָך פאַקטיש געווען פערדרייט צו ווערען!

איצט, ווען ער האָט געהאַט אין זיין רשות אַ דירעקטען בעוויז געגען דעם פּאָלקאָווניק — טאָ ווי-אַזוי האָט ער געזאָלט האַנדלען אין בעצוג צו זאַרעמבאַ'ן?

אויב דער נאָטאַר איז אומשולדיג, וואָלט ער דאָך געקאָנט רינען אַלס זעהר וויכטיגער פערבינ-דעטער געגען דעם פּאָלקאָווניק.

אויב אָבער זיי האָבען געאַרבייט יד אחת, איז דאָס דערקלערען זאַרעמבאַ'ן, אַז זיין שותּף איז אונטער אַ חשד — אַ זעהר קרומע זאַך.

דאָס וואָלט דאָך אינגאַנצען פערפּלאָנטערט דעם ענין, און געפיהרט צו אַ זיכערען דורכפאַל.

קליין האָט זיך נעשלאָגען מיט דער דעה און נישט געוואוסט, וואָס ער האָט צו טון.

ער איז נישט-רעצירירט געשטאַנען אויפ'ן טראָטואַר, קוקענדיג אויף די אַדורכלויפענדע אויטאָמאָבילען.

לסוף האָט ער צוגערופען אַ טאַקסובקע און בעפוילען, זיך אָפּצופיהרען אין אויספאָרשונגס-אַמט.

— מען דאַרף זיך נישט איילען! — האָט ער גע'טענה'ט צו זיך — אויב איך און זאַרעמבאַ וועלען צוּוואַרטען עטליכע שעה, וועט מיט אונז ביידען גאָרנישט פּאַסירען“.

ערב דער צוזאַמענטרעפעניש מיט איהם האָט ער זיך געוואָלט דערוויסען, צי האָט נישט מאַרטען עפּיס נייעס פאַר איהם.

(פאָרטזעצונג קומט).

שפארט-געלד!

קויפט

שירמס, שטעקענס

נאר אין דער ווערקשטעל פון

ס. פייגענבוים, נאַרוטאָוויטשאַ 19

ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט 25% ביליגער ווי איבעראל.

אכטונג! עס ווערען אָנגענומען אַלערליי רעפּאַראַטורען און דעקונג.

שלאָפצימער מעבעל-צימער קינדער-צימער

ווי אויך פערשיידען קלייגע מעבעל עמפּפעהלט די בעקאנטע

מעכאַנישע מעבעל-טישלעריי פון

שופּמאַן עט קאמפּ.

וואָסכאַדניאַ 64 אין הויף.

בעמ. ספעצ. פון געמאַלטע עלפענביין-מעבעל מיט שניצעריי.

וויכטיג פאַר גאַלאַנטעריע-סוחרים פון פראָווינץ!

די ביליגסטע קוועלע פון

געטרעס

צום ווינטער-סעזאָן, אויך פערש.-וואַרימע שטובען-שיך

לאָדז, פּאַלודניאַוואַ 20,

ביי געבר. ראַקמאַן.

808

אכטונג, לאָדז און אומגעגענד!

דעם גרעסטען אויסוואהל פון יודישע ליטעראַטור בעקומט איהר נאָר אין דער בוכהאנדלונג פון

נ. בערלינסקי אַלט-שטאָט 12

(לינקע אָפ. 2 שטאָק)

בעמערקונג: אויף לאַגער ביכער פון: קלעצקין, „ביכער", „קולטור-ליגע", בזשאָזאַ, „די וועלט", גיטלין, „נייע קולטור", ווי אויך אַמעריקאַנער און בערלינער.

ספעציעלער אויסוואהל פון יודישע פּיעסען.

גוטע בעדינגונגען. ▲▲▲▲ גוטע בעדינגונגען.

טליתים-פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית, צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי **א. ח. ציטרינאַווסקי, קאַמיעננאַ 1.**

אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך!

בעמ.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	10—11 2—3 7—8
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	1-1½ 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 וגו. 1—2
ד"ר ווייגבערג	אינג. הערץ, לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר מאָפעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-ערצט	5—7
ל. ראָזעס	צאָהן-ערצט	9—2

צאָהן-פּלאָמבירונגען, באַליצטונגען, קראָנען, צאָמאָמען א. א. וו. בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

אויף רענטגען קראַנקהייטען פון קאָפּ (מאָגען) מיט רענטגענאָגראַפיע, פאַר בעשטראַהלונג און דורכליכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּ, דיאַטערמיע, עלעקטראָליזאַציע, אַלע מעדיצינישע אַנאַליזען. א קורס פאַר שוועסטער.

אויפנאַמע געבען שריפטליך (שטענדיג) פון 4—3 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט

ד"ר ס. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונט

וואָרנונג!

אזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז די עכט-פּאַטענטירטע **בעטעל** עכט-פּאַטענטירטע

זענען פערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאָס. אויף רעדלעך.

מאַטראַצען

געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע.

קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט וועגטלען ווייס אָדער ברוין 17 זל., פּאָלאָווע-בעטלעך 14 זל. רעעלע בעהאַנדלונג. :: פאַבריקס-פרייזען. :: זעמטליכע רעפּעראַטורען.

הורט! **לאָדז, פּאַלנאַצנאַ 24, טעל. 31-85.** דעטייל!

א מביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען!

קען מען קויפען אַלערליי

פּעלץ-וואַרען

נאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע

ל. ב. פּעפּער, 42 וואָסכאַדניאַ 42.

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רעעל.

טאַמאַזש- און היילגימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט

פון דר. מעד.

ב. שמירגעלד

בענעדיקטא 8, טעל. 51-29.

[illegible]

צימערען פון 5—3 נאָכמ.

HEMOROIDY

STAN ZAPALNY · KRWAWIENIE

SWĘDZENIE

USUWA

HEMORIN-KLAWE

אל תתהלל ביום מחר!!

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען

נאָר, אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען מאַנדאַטע זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

פּעטריקאָווער 17 ד' ד'רך 52 זאַכאָדניאַ 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס, קלאָגעזוועס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס צווילנע און האַרגע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאָנד-ראָזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליצי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטע דאָראָ-וויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך אי בערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מעפּציפליכט מון שותפות-אַקטען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

געפּלאַכטענע סכך

און סוכות צו פערקויפען און אויך אויף אָבנוץ צו בעקומען ביי

טיבערג, נאָווא-צעגעלניאַנא 36

PROSZEK OD BÓLU GŁOWY DLA DOROSŁYCH

„KOWALSKINA"

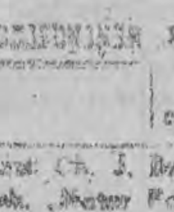

USUWA NAJSILNIEJSZE BÓLE GŁOWY

A.K.

FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA „AP. KOWALSKI" WARSZAWA.

כשר צערעס

שפּייזע-פעטס ווערט אלזייטיג עמפּפוילען אויף די יו"ט צום

קאָכן באַקן בראָטן

פערלאַנגט אויסדריקליך „צערעס" מיט דער הכשר-התימה און וואַרפט צוריק מינדערווערטיגע אונבעקאַנטע פעטסן.

Schicht S. A. WARSZAWA

Dr. med. M. KERSZNER

קינדער-קראַנקהייטען

נעהמט-אָן אין דער לעטשניצע אויף בזשעזשינער 11

בעראַטונג 4 זל.

נעהמט-אָן אינדערהיים פון 2 ביז 3 נאָכמיטאַג אויף זשעלאַזנאַ 16, טעל 51-96.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34, tel. 59-40

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.

נעמט אָן פון 5—9 אָוענד זונטאַג און חגאות פון 11—1 מיטאַג

Dr. med. J. DYNENSON

קינדער-קראַנקהייטען

פּאַלודניאָוואַ 9, טעלעפאָן 23-70.

נעהמט אָן פון 3–5 נאָכמיטאַג.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער- און מונד-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוענד.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוענד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9-11 3-4½
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקהייטען	11—1
ד"ר קוביטשעק	הויט און געשלעכטס-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1—2
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

ספּעכט-טעראַפּיע, שטראָך-שטערונגען, ווי שמאָטלען א. א. ווי פּאָקען-שטעכען, קינסטליכע באָרט- און בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף טערלאַנג—פיזיטען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פּלעגמע און בלוט אונטערזוכונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאָזשינסקי סטאַ אַפּאָלסקאַ

צאָהן-אַרצט 10—1 3 6

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאַג.

Dr. med.

L. Pikielny

אורעלאָג

NAWROT 8

tel. 19-90

צוריקגעקעהרט.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען: און ליכט-הייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוענד

צוריקגעקעהרט

Dr. med.

J. HERSZFINKIEL

15 Zawadzka 15,

telefon 11-87

קינדער-קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 8–10 פאַרמ. און פון 3–5 נאָכמיטאַג.

Motor

60 H P

używany, stan dobry, poszukiwany natychmiast przez fabrykę maszyn.

J. RĘKAWEK, Garwolin.

אַבאָנעמענט-פּרייז אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט שמירגען א הײמען אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער. [illegible]

אַנאָנסען-פּרייז פאַר'ן מעקסט—15 גר. פאָרנמאַג און ערב יו"ט 20 גר. [illegible] אין מעקסט—40 ... 60— ... נאָכ'ן מעקסט—1. ... 15— ... [illegible] 50 פּראָצ. טייערער. פּאָלישע 100 פּראָצ. טייערער. [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brom[illegible], D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.